Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ШОАТТА, 2 сентябрь, 1978 шу. ● № 105 (5925). ● Мах 2 кеп.

БІУБЕННА ГІА БОАХ МЕХКДАЬТТАХОША

КПСС XXV съезда решенеш толамца кхоачашъяра доккхийн бехктокхамен декхараш тІанийцад нитлагІча пятилетка кхоалагІча шера Нохч-ГІалгІай республикерча мехкдаьттахоша. Уж толамца кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьйча цар бизза пайда нйбу шоай торонехи кхоачамехи. Пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тІанийца шу дузача денга кхоачашъяра тІагІертта къовсам лоаттабеча цар тІеххкоачашъю пачхьалкхен планаши тІанийца социалистически декхараши. В. И. Лешина орден лелаеча «Грознефть» производственни объединенена чуйоагІача республикерча мехкдаьттен газн йоахачен бурув тохара балхийн управленей коллективех цхьаккха яц укх шеран бІарччача пятилетканен оттаяь пачхаьалкхен планащ тІеххоачаш ца еш. Мехкдаьттен газн яккхара бархІ бетта плани тІанийца социалистически декхараши толамца кхоачашдарах рапорт делар республикерча мехкдаьттахоша 29 августа.

«ТІехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизагІа яьржа социалистически яхь кхетамца вІаштІехьа яьккха, нитлагІча пятилетка кховлагІча шера плани тІанийца социалистически декхараши тІеххкоачашдеш хьайоагІаш хиларца белгалъяьина я «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой коллектив. Укх шера хьалхарча шин кварталагІа даьхача къахьегама толамий итогаш йича вІаштта шозза хьалхара моттиги «Грознефть» объединене карара кара тела ЦІе байракхи хьожаеш, республикански сийлен Улга тІа яьккхай из. ДІахо йодача хана социалистически яхьера хьалхара моттиг дІа ца хецара тІагІертта къовсам лоаттабеча «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахоша башхадика къахьегама толамаш доах. Деррригача техникоэкономически хьокхамий бархІ бетта план ханал массехк ди хьалха кхоачашъьй цар. ПланагІа лаьрхІачул совгІа цар даьккхад 14,1 эзар тонн мехкдаьтта, заданел совгІа маьхала яьккхай 191 эзар сома маьха товарни продукци.

Къахьегам кхетамца вІаштІехьбаккхарах, шоай торонехи кхоачамехи бизза пайда нйбарах вІаштІехьдоал цар пачхаьалкхен плани тІанийца социалистически декхараши тІеххкоачашде. «ХІара балха дена — дикала Знак!», «ТІехьабусараш боацаш бе болх!» яхача химикийн ростовчанийн инициативегІа яьржача яхьа кулгалделга цІенхаштта тоадаьд цар. Іилманен техниканен карагІдийнараш ханнахьа производствана юкъехувл, яхье хьалхалаттарий опытах шерра пайда нйбу, къаьнача фонда скважинашкара хьадоагІа мехкдаьтта дукхагІа хилийтара тІаерзаяь дукха организационно-техническ мероприятеш чакхйоах, мехкдаьтта тІоанашта низ тІалоаттабеш хадданза скважинашка чуухийт хий, газ, кхьяраш.

Пятилетка кхоалагІча шера шоай къахьегами социалистически яхьи иштта кхетамца вІаштІехьа а баьккха пачхаьалкхен плани тІанийца социалистически декхараши тІеххоачашдеш я Малгобекнефть», «Октябрьнефть» НГДУ коллективаш, кхыяраш. Мехкдаьтта дакккхара бархІ бетта план кхоачашъярах рапот деннад цар 28 — 29 августа.

Мехкдаьттен газн яккхара пачхаьалкхен плани тІанийца социалистически декхараши толамца кхоачаши тІеххоачаши дар дуккхача даькъе бурувдеттарех тийша да. Из дика кхетадеча республикерча бурув тохара балхий управленей коллективех цхьаккха а яц ше тІанийца декхараш тІеххоачаш ца деш. ХІанзлехьа пятилетка хьалхарча кхаь шера план кхоачашн дикка тІеххоачаши яьй республикерча 28 бурувдеттача бригадо, производственно-техническ гІулакхаш деча Карабулакскии Старогрозненскии базай коллективаша. Башха-дика къахьегама толамаш а доахаш, планал совгІа пачхаьалкхенна пайда а беш къаьстта дика къахьег укх шера Горячеводски, Старогрозненски, Карабулакски УБР коллективаша.

Мехкдаьттен газн йоахача, бурув тохара балхий ерригача управленеша пачхаьалкхен планаши тІанийца социалистически декхараши тІеххоачашдеш даь дале а цар производственнии технико-экономически хьокхамаш кхы а дикагІа хила йиш яр цхьадола кхоачамбоацараш цар балха тІа ца нийслоре. БоагІача боарамагІа дац геолого-тохкама балхаш, бурув тохача дукха авареш ю, мехкдаьтта доахараша шоай балха юкъе а кхухьаш пайда нйбац мехкдаьтта тІоанашта низ тІалоаттабара йолча кердача методех, эсала лел скважинашта капитальнии лаьттан кІален ремонт яра балхашта механизаци елга. Тампонажни конторе, оборудованена ремонт яра йолча старогрозненскии малгобекскии базашка деш хІама дац химикий инициативагІа йола яхь дегІакхувлара. Уж кхоачамбоацараш дІа а даьха, хІара производственни участкера болх цІенхаштта тоабара даькъе бокха бехктокхам тІалатт управленей кулгалхошта, общественни организацешта.

Мехкдаьттен газн йоахачен бурув деттачен управленешка эсала вІаштІехьдаьккхад дикагІйола опыт юкъе а йоалаеш, цунах кхетамца пайда эцилга. Республикерча бурув деттача бригадех, иштта скважинашта лаьттан кІален капитальнии ремонт еча бригадех цхьаккха яц бригадни подрядагІа болх беш. Къахьегама овсарле лакхъяра, кхомбара деша бригадини шн-шийн планаш йолаш бараш а кІезига ба.

Пятилетка кхоалагІча шера плани тІанийца социалистически декхараши кхоачаш ца деш цхьаккха мехкдаьттахои бурувдеттари, бригада, участок, бІарчча коллектив хила йиш яц. Цу гІулакха керттерча даькъе эшаш дар да къахьегами социалистически яхьи кхетамца вІаштІехьа а яьккха хьинар кхо ца деш кахьегар, хІаранена шийна тІалатта бехктокхам бовзаш хилар. Шу долалуча хана белгалъяьха организационни, геолого-техническ мероприятеш чакхъяхар, скважинашта капитальнии лаьттан кІален ремонт яр, кислотни обработкаш яр, къаьнача фонда скважинай тІоанашта хадданза низ тІа а лоаттабеш, мехкдаьтта дукхагІа дахара дола гІулакх дар даим шоай терками лувца деза хІара предприяте кулгалхоша, партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша.

Мехкдаьтта дукхагІа дахийтара, бурув сихагІа, кІоаргагІа, авари ца хулийташ тохийтара боккха бехктокхам тІалатт республикерча Іилман-тохкама институтий коллективашта. Мехкдаьтта доахачен бурув тохачен нийслу кхоачамбоацараш дІадахара тІадерзадаь дола тохкама балхаш, разработкаш ма-могга сихагІен дикагІен кийч а еш, производствана юкъеккхаьнйта декхарийла ба уж.

Шоаш тІанийца декхараш толамца кхоачаши тІеххоачаши деш, пятилетка хьалхарча кхаь шера план СССР керда Конституци тІанийца шу дузача денга кхоачашъяр хІара мехкдаьттахочун сийлен декхар да.

ЦОНАШКАРА РЕЙД

АЬЛКАРТА-М ЛИСТА ЯЦ...

КПСС ЦК июльски (1978 шера) Пленума решенеш чІоагІа хьал а лоацаш, «Октябра 40 шу» яхача Наьсарен районерча совхоза доакъар кийчдераша шерра яхь йоаржаьй общественни доахан диза долаш Іангардоахилга Іалашдара.

ПланагІа 810 тонн йол, 900 тонн сенаж, 3656 тонн ча, дуккха баьца хьоар, концентрированни доакъар Іалашде дезаш ба боахам. Декхар атта хургдолаш дац, каст-каста догІаш а делхаш долча укх шерарча Іалама хьалашка диллача. ЧІоагІа низ тІабахийта, тІагІертта къахьега дезаргда наьха.

— Цхьабакъда, механизатораш халонаша юхатохаргболаш бац, цар Іалама хьовзамашта духьалъувттаю говзал, денал, оперативность, — яхаш дувц совхоза керттерча зоотехника Олигов Заьуддина. — БІарччача дийнахьа болх бу цар.

Барт болаш къахьегаро, болх дика вІаштІехьбаккхаро гІо ду толам баккха. ХІанзлехьа ферме дІа а эза аргІаш даь дІаоттаьй 750 тонн йол, кІоагашка чуеллай 1400 тонн сенаж, эзар тонн совгІа ча кийчдаьд.

Укх деношка болх сихбеннаб. Іусмана Заьуддинаца цхьана шоллагІча отделене цонашка долх тхо. Укхаза ба хІанз дукхагІбола доакъар кийчдераш. Къамаьл ду оаха Евкуров Іалиханаца.

— Тха коллектив барт болаш я, хІара механизатора дика хов ший гІулакх, — йоах цо. — Агрегаташка ца сецаш болх байта гІерт тхо. ХІанзлехьа хьакха а хьекха аргІаш даьд оаха 200 гектара тІара яьккхача аьлах. ХІанз аргІа шозлагІа тІаьннача люцернага я. Из 400 гектара тІа я. Цунах цхьаяр хьекхай. КІезиг-дукха фермашка дІа а оттаьй. Йол хоза хьаж йолаши дикеи я.

Тата деш юххе гІолла тІехйоал доакъар кийчдеча дикагІа лоархІаш волча Хучиев Заьлмаха трактор. Мангал тІа эгтара лакхагІа да цун хьокхамаш. 10—14 гектара тІара буп хьокх Заьлмаха дийнахьа. Из 1,5—2 норма я.

Цуппа тІеххьа ший агрегатаца вода Евкуров Жабраьил. Из а отряде хьалхалаттарех цаІ ва.

Мангал хьокха машинаш кІира хьалха тІера дІаяхача лоаллахарча участке болх беш я Кодзоев Махьмада холашдерг. Кхашкарча новкъа ферме йода Оздоев Мурада токхорашкхухьарг. ГІулакхаш вІаштІехьа да.

Лакха овсарле йолаш болх бу ялат тІахинна кхаш чах мукъадоаккхаш йолча звенос. 3656 гектар йолча ерригача майдах цІен а даь аха кийчдаьд цо 3200 гектар лаьтта. АргІаш даь дІаоттадаьд 4 эзар тонн совгІа ча, из района моллагІча кхыча боахамечул дукхагІа да.

Цхьабакъда, доакъар кийчдераша йола керттера экзамен хІанз йолалуш я. ХьатІакхаьчай силоса хьажкІаш хьакха еза ха. ХІаьта из 11700 тонн кийчъе еза. Амма отрядо, ший торонашка а хьежа, тІанйца хинна декхараш хувца лаьрхІад — 15 эзар тоннал кІезигагІа йоацаш из кийчъе. Фермашкара силоса кІоагаш цІендаьд, техника кийчъяьй. Силоса хьажкІаш хьокхаш кхашка болх беш хургья 11 агрегат, хІаьта дІакхухьаш — 22 транспортни единица — автомашинаши тракторни тележкаши. Хьалхара агрегаташ араьннай хьажкІий кхашка.

Цхьабакъда, массанахьа а ишта хьинаре пайда эцац районе доакъар кийчдара торонех. «Маяк» яхача совхоза 340 гектар йолча цонашка а дика тІаяьннай буц, цул совгІа, дІайийна баьцаш а я укхаза. Амма ханнахьа доакъар кийчде ара ца баларах, болх эсала вІаштІехьбаккхарах доакъар кийчдерашта хьайбаш леладерий декхар тІадисад. Иштта, йол алхха 350 тонн мара кийчъяьяц, вешта аьлча, кийчъе лаьрхІа хиннaчул 415 тонн кІезигагІа. Аханел кІезигагІа Іоадаьд баьца хьоар.

Во латт боахаме ка бола ялат тІахинна кхаш чах цІендара гІулакх а. Цунах 220 тоннах мара аргІаш даьдац, с планагІа лаьрхІачох кхоалагІа дакъа. Болх вІаштІехьа ца баккхар, цул темпаш лоха хилар бахьан долаш 300 гектара тІара ча хІанз а токхорех латташ да, дехка а луш.

Доакъар Іалашдераш хьажкІий силос кийчъе болабеннаб укхаза а. Из гІулакх мишта латт а хьежар. Къамаьл ду оаха совхоза директорца М. У. Котиевца.

— Балхаш дара план оттаьй. Кийчдаьд социалистически яхьа эша хьалаш. Силос йоллача дика балхаш деш белгалбаьннача механизаторашта поощрени яра де деза гІулакхаш белгалдаьхад, массанена а дІайовзийтай балхий нормаши расценкаши, — йоах цо.

Цхьабакъда, доакъар Іалашдеча дакъа лоацаш болча трактористаца Аспиев Суламбикацеи Бузуртанов Махьмадацеи, доакъар кийчдеча хана укхаза болх бе командировке вайтача Назрановски автотранспортни предприяте шоферца Аушев Хас-Мохьмадацеи къамаьл дича гучадоал царна директора дийцарех хІама ца ховлга.

Кхы дикагІа вІаштІехьдаьхадац доакъар Іалашдара балхаш «Назрановский» совхозе а. ПланагІа лаьрхІачул 800 тонн кІезигагІа кийчъяьй йол, баьца хьоар — 70 тонн, аргІаш а ца деш уллаш да шн эзар тонн совгІа ча.

Дика хиннай Наьсарен районе укх шера доакъара культураш. ХІара боахаме да шортта доакъар Іалашдара эша хьалаш. Амма торонех бизза пайда эцара оарцагІа беррнгаш а балац. ХІаьта тІеххьара ахкан бутт чакхбаьнnаб хІанз. ХьатІакхавчаеций хьогІ наьсархой бокъонца цу гІулакха оарцагІбозла беза ха?

Рейдови бригада членаш:
И. АБАДИЕВ, Наьсарен района халкъа тІахьожама комитета председатела заместитель.
М. МАЗИЕВ, «Грозненский рабочий» газета соб. корр.
А. САГОВ, тха соб. корр.

ЛОАЦЦА ХОАМАШ

«Калаусский» совхоза кхаш леладераш, ка бола ялаташ чуийца а баьнна, тІадоагІача шера хургболча хьувкъама лаьрхІа лаьтта оахаш ба. Аьха даьннад 1700 гектар дерригa аха дезача кхаь эзарнех. Лаьтта оахаш я къаьст-къаьста звенош а яь 12 агрегат. Дийнахьа 120 — 130 гектар оахам ду цар.

Оахам дукхагІен дикагІен кийчдара йоаржаьйча яхье из болх болабича денз хьалха латт Сардалов Хьасана звено, хІаьта цун коллективаца дикагІбарех ба механизатораш Даkалов Шитен Алаев Ахьмади. Царех хІаране 180 — 200 процентага кхоачашъю шоай балха нормаш.

Совхоза 4-ча бригаде доахана лаьрхІа силос Іалашъеш ба болхлой. Ерригa а лаьттагІа йолла езача 10 эзар тоннах дІаеллай 2 эзар тонн совгІа. ХІара дийнахьа механизатораша кІоаг чу долл 200 тоннал дукхагІа моша доакъар.

Силоса хьажкІаш хьекхача Индербиев Іалве, Ильясов Вахас, Мутукаев Януда шишша норма кхоачашъю дийнахьа, хІаьта аьта хьажкІий силоса кІоаг болча дІакхухьача шофераша (уж Грознера баьхка ба) Бачанаев Іисаси Сайдуллаев Ахьмадеи 10 — 12 рейс ю кхай тІара силоса кІоаг болча.

* * *

«Озерный» совхоза механизатораша 800 гектар совгІа оахам даьд хІаналехьа гурахьа ялат дІаде аха десача 1260 гектарах. Цул совгІа эзба аьхад 433 гектар.

Механизатораштa юкъе яьржача яхье хьалхарча метте ба Умхаев Юнии Сайдуллаев Мухарбики. Хьабеш бола болх агротехнически бокъонаша яххача тайпара бу.

М. ХУМАДОВ.

ШОЛЛАГІА ХЬУВКЪАМ ЧУЭЦА КИЙЧЛУ

КПСС ЦК июльски Пленума решенешта жоп а луш ма-хулла дукхагІа ка бола ялат пачхаьалкхенна дІададала гІерташ ерригa шоай торонаш оарцагІъяьха къахьегаш хьабоагІа тха № 1 йолча бригадера болхлой. Дика толамаш даха вІаштІехьдаьлар тха ка бола ялат пачхаьалкхенга дІалуча хана. ПланагІа тхо дІадала дезаш дар 700 тонн, оаха дІаденнад 850 тонн. 827 гектарех хІаране тІара план 23 центнер йолаш оаха 33,5 центнер ка бола ялат чуийцар. ХІанз тхо кийчлуш да шоллагІа бола ялатий хьувкъам — хьажкІаш чуэца.

Ялх шу гаргга хьажкІаш кхееш хьавоагІа со. ДІадахача шера «Краснодарская-303» яхача фух йола хьажкІаш кхейир оаха. ХІара гектара тІара социалистически декхарегІа 38 центнери планагІа 35 центнери йолча, 41 центнер яьккхар. ХІаьта лоалахарча «Путь к коммунизму» яхача колхозерча цІи хезача хьажкІаш лелаеча Л. Лебеденкос хІара гектара тІара чуийцар яцар 29 центнер мара. Цхьабакъда, цул хьалхарча шера из цо яьккхар 45 центнер фуалъяьхача хьажкІий.

ДІадахача шера сол тІехьависавале а, дика хьокхамаш доахаш хьавоагІа Лебеденко хІара шера. Соахка оахаш баьча балха раьза дацар тхо. Кхы а дикагІа хила дезар хьокхамаш. «Са хІана далац-те из иштта вІаштІехьа? Цхьа хІама хургда-кх укхаза оаха кхоачаш ца деш», аьле хетар.

Юххера а, вІашагІа а кхийтта звено членашца Висаитов Саламаца, Гансуев Іаьлийца, Абаев Казбекаца, Цехоев Саид-Мухьмадаца, Кагиров Мусайца цІенхаштта къамаьл хилар тха. Массехказа оахош теркал ца деш дутар фуд хьежар, хьажкІий хьувкъам лакхабара торонашка хьежар. Юххера а, пятилетка кхоалагІча шера лакха хьувкъам кхебара къовсам лоаттабеш де дезачун план оттайр. Беркат даргдолча тайпара социалистически яхь лелаяри культурана дикача агротехнически хана эшаш дола Іунал дари керттерча декхарех цаІ лаьрхІар.

Укх шера тха звенос 250 гектара тІа «Одесская-10» яха хьажкІаш кхею. Хьалха а лелаьй уж хьажкІаш тха звенос. Цунна фу Іунал эш хов.

Іай, лоа уллача хана кхашка дІаэзар минеральни, органически удобренеш. Оахам далехьа 75 гектарах хІаранена тІа 5 центнер кхоачийташ суперфосфат йиллар. Март-апрель бетташка 175 гектара тІа чудуийташ хий диллар хьажкІаш дІаелехьа, культиваци ялехьа аммиачни селитра тессар хІара гектара тІа кхоккха центнер кхоачийташ. ТІаккха фуца цхьана гектара тІа цхьацца центнер кхоачийташ суперфосфат тессар.

ДикагІйолча агротехнически хана хьажкІаш дІайийна даьлар тхо. 25 апрель тІакхоачаш уж балхаш чакхдаьхар. ХІанз шозза культиваци яь, шозза хий теха даьннад тхо.

146 гектара тІа тха экспериментальни участок я. Цу кхай хІара гектара тІа 10 центнер суперфосфат, 1,5 центнер калийни тух техар, культиваци еча хана техар шишша центнер нитроаммофос. Дика хиннай цу участке хьажкІаш. ХІара гІадамах йоал ши-кхоъ. Цу участкера, оаха лерхІачох 65—70 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуэцаргья.

Тхоашта бакъахьа а хийтта цхьа керда гІулакх юкъедоаладаьд оаха. Бакъда, цунах мел пайда баргба тІехьагІа мара ховргдац. Соахка цхьан мугІарагІа кхайна пхоргІа дІайийнаяр оаха хьажкІаш. Дуккхача шерашка баьча тохкамо хьахьокх фу дІадер хувца дезилга. Цудухьа укх шера мугІараш 30 градус, (кхай дІоахалга хьежача) зула даьха дІадийра оаха фу. ХІаьта хий дулла харшаш а иштта зула даьхар, шозза хий а техар. ХІанз силоса кхеяь хьажкІаш хьокхаш йоалл тха звено.

Къахьегама овсарле лакхъяра, балхацара безам совбаккхара доккха беркат доал тхона шерра йоаржаьча социалистически яхьах. Са звеноцарча новкъостех хІаравар шоайла яхь лелаеш ва.

Къахьегамцара моральни, материальни безам совбаккхара оттаяь мероприятеш я. ХІара дийнахьа карагІдувла гІулакхаш хьокхамий улга тІа язду, «къахьегама листокаш», «молнеш» арахец.

Хадданза бригаде хул колхоза председатель Чилаев Шуди, парткома секретарь Ибриев Ювсап. Цар новкъостал ду, де дезар хьалхадоакхх, социалистически яхь вІаштІехьъяккхара хьехам лу.

Массехк шу да тха звенос Лебеденко Леонида звено коллективаца яхь лелаю. Цу яхьо тхона юкъера доттагІал чІоагІду. Каст-каста тхоайла участкашка хьажа, фух тхо. Духхьал укх шера кхозза вІашагІкхийттад хьажкІаш дІаювши культиваци еши.

КПСС ЦК июльски Пленума решенеш кхоачашъеш, цІаьккха а тхоай торонашка а хьежа 250 гектарах хІаране тІара 45 центнер фуалъяьха хьажкІаш чуя керда социалистически декхар тІанийцад оаха, планагІа 35 центнер мара йоацача. ПланагІа тхо дІаяла езаш да 400 тонн, оаха лаьрхІад 600 тонн хьажкІаш дІаяла.

Тха звено членаша деррига низаш тІадохийтаргда планаши социалистически декхараши толамца кхоачашдара. Цунах тийша хургда ерригa пятилетка кхоачашъяр я.

В. ЭЛЬМУРЗАЕВ, Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза хьажкІаш лелаеча звено звеньевой.

ХЬАЛХАРА ГУРГАЛ

Хьалхара урок. И. ПЛИЕВА сурт.

ГЕОФИЗИЧЕСКИ ТОХКАМАШ

Карагано-чокракски тІоанашкара фонтании мехкдаьтта Нохч-ГІалгІайчене даккха доладаьд дІадаха бІаь шу чакхдоалаш. Мехкдаьтта даккхара скважинашта бурув тохилга массаза а йоккхийча халонащцеи дукха рузкъа дІадахийта дезаш хиларцеи дувзаденна да. Цудухьа скважина дІаоттаялехьа из дІаоттаю район тайп-тайпара сурташ доахаши структурни бурув тохаши йовза езаш хулар. Иштта дар хьалха. ХІанз тохкамаш дара цу тайпара методаш пайда кІезига боалаш я, хІаьта цхьайолча хана де йиш йоацаш а хул из, къаьстта Тийрка йистеи Тийркал дехьеи ухкача шаьрача моттигашка. Цига геологически тІоанаш къайладаьхад сомача четвертични образованеша.

Иштта эттача хьалашка геолого-тохкама балхий эффективность айергІйолаш тохкамаш дара геофизически методаш мара яцар.

1928 шера денз НГІАССР лаьтташ тІа болабир хьалхагІа гравитохкам бен цул тІехьагІа электротохкам бен. Хьалхара карагІдаьнна лоархІаме хІама хилар 1935 шера Правобережная яха моттиг хьаеллар. Бурувтохаш хайра цу майдан тІарча сарматскии карагано-чокракскии тІоанашка гулденна промышленни мехкдаьттен газн йолга.

Карагано-чокракски тІоанаш кхоачадала доладелча эттар кІоарга чоалхане долча мелови тІоанашкара мехкдаьтта лахара дош. Лакхерча мелера промышленни мехкдаьтта (1956 ш.) даькхача «Грознефтегеофизика» треста керттера декхар а хинна дІаэттар сейсмотохкама гІонца геолого-тохкама балхий эффективность айяр. Из декхар кхоачашдара 1959 шера тресто дІадоладир цу хана перспективнегІа хинна тІахьожаяь регулировани яра метод балха юкъейоалаелга. Уж балхаш дарах хьадир бурув тохара хиланза даргдоаца структурни карташ, хІаьта гучаяьккхар керда шн структура, царех цхьанне тІа (Къилбаседа МагІалбик) даьлар промышленни мехкдаьтта.

Хьалхара складии оалача НГІАССР-ерча моттиге геофизически балхаш дара хьалаш хала да, из бахьан долаш Іоткъам хул сейсмически тохкамаш дика дара. Цар эффективность лакхъяра а уж кІоаргагІа яр а духьа тресто хадданза эргайоахаш тоаю цар технологи, хьалхалатта доазол дехьара а даьхен а сейсмически тохкамаш дара опыт, юкъекхувл.

1971 шера денз хьалхарча довкъашка балха юкъейоалаяьй юкъарча кІоаргала дикагІа йола метод, хІаьта мехкдаьтта хьоадара шерра пайда эц дитанирующи тІиргах. Бухсоццаш из бахьан долаш геофизически материалаш дикагІа хилар, сейсмически партешка къахьегама овсарле кхозза алсамъяьлар.

Иштта гІулакхаш дарах тресто «Грознефть» объединенена лоаццача хана кийчйир 6 структура, Сунженскии Петропавловскии довкъашка перспективни массехк майда лехар; Къилбаседа Брагунски моттига материалаш дІаелар, башха чоалхане йоацаш хьаьча майдаш тІа подсолеви отложеней геологически тохкам бир Назрановски моттиге а.

Нохч-ГІалгІайчен мехкдаьтта промышленность дІахо дегІаяр йоккха перспектива йола подсолеви тІоанаш тахкарах тийша хургда.

Уж геофизически хьисапе довзар треста керда техникеи оборудовании ялрца, хІанзара методикаш караерзарца дувзаденна да.

Уж дешаш къоастадар духьа грозненски геофизикаша «Грознефть» объединенеца цхьана дукха низаш тІаухийт.

П. РОМАНОВ, «Грознефтегеофизика» треста геологически отдела начальник.

ДУКХАГІА ДОАХ БАЬЦАДААРАШ

Вай республике столице бахача наха баьцадаараш лоаттадечарех боккхагІбола цхьа боахам ба «Юбилейный» яха аграрно-промышленни комплекс. Дуккханеша Іай а тІехьа йиай цун болхлоша шоай теплицашка хьалкхеяь нарсаш. ХІаьта хІанз уж чуийнна къахьегаш ба бІаьш гектараш хулача шоай кхашка хьалкхеяь помидораши кабуци чуэцара. Нарсаш чуийца яьннай. ПланагІа 700 тонн нарсаш кхее йоагІача цар пачхаьалкхенна дІаелар 742 тонн. Таханалца дІаденнад 2750 тонн тайп-тайпара баьцадаараш. Уж хул планагІа доагІачох 57 процент.

— Деррига а заданегІа тха дІадала деза 4850 тонн баьцадаараш, хІаьта оаха декхар тІанийцад 5200 тонн дала, — йоах директора Витушов Хьамида. — Из декхар тхога гаьнна тІеххоачашдулургдар, нагахьа санна укх шера каст-каста догІаш делхаш, эшшача тайпара йІовхал йоацаш ха лаьттаецаре. Тха деррига лаьтта хий дехкаш мадий, цудухьа малх дуккхагІа ме хьеж, цун йІовхал дукхагІа ме хул баьцадаараш дикагІа хьувкъ. Бакъда, хаоттам дика хиннабаце а, болхлоша тІагІертта къахьегар бахьан долаш тоъал дика хьувкъадаьд кхашкара баьцадаараш, къаьстта а — кабуц. ПланагІа лийрхІачул дикка дукхагІа йоал из гектара тІара.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума решенеша, цига новкъоста Леонид Ильич Брежнева яьча докладо чІоагІа дог айдалийтад тха болхлой. юкъарча собране а иштта хІара бригаде а дийцад мехка юрта боахам дІахо дегІабоалабара хьакъехьа парте оттадаь доккхий декхараш. Цунга хьежжа тхоашка кхоача декхараши уж кхоачашдара де дезараши белгалдаьхад оаха. Торонашка а хьежа, тхоашка дулургдолчун уйла яьй. Пленума решенеша дІахо де дезачун лостам лу.

Дукха дийлхача догІаша дикка юхатехар къаьстта а помидораш хьувкъилга. ХІаьта а во хьийкъаяц уж. ПланагІа дІаяла йоагІача 2150 тоннах хІанзле а дІаеннай цхьа эзар тонн совгІа. ХІанз хІара денна комплексо пачхаьалкхенна дІалу 80—100 тонн.

Из болх беча хьалхалатт Мадагов Салаудина кулгалдеш йола бригада. Цо хІанзле а дІаеннай 400 тонн гаргга помидораш. ХІара денна бригадо чуэц 30—40 тонн помидораш. Белгалбаьнна дика къахьегаш ба Молочиева Жовжан, Муртазова Рахьимат, Дагаева Зайна. Цар хІара денна тІеххоачашъю шоай балха нормаш.

Боахаме хьалхалаттарех я РСФСР Лакхехьарча Совета депутата Хусанова ПаьтІамата кулгалдеш йола бригада. 70 гектар совгІа долча кхашка дІадийна баьцадаараш хьалкхедаьд цо. ПланагІа дІадала дезараш 1200 тонн долаш, цо хІанзле а дІаденнад 700 совгІа тонн. Царех цо дІаелар заданегІа 120 тонн яла йоагІача 150 тонн нарсаш, хІаьта планагІа 120 тонн йоагІача хьалха хьайоалача кабуца 300 тонн. Гектара тІара 110 центнер даха лаьрхІа баьцадаараш 150 центнер доал Хусаиновай бригада кхашкара.

Къаьстта болх дика беш я Бачарова РабиІат, Дудаева Таиса, цун нана Умиева ПаьтІамат, «За трудовое отличие» яха медаль йола Закриева Совдат.

Комплекса кхашкара баьцадаараш чуэцача дукха новкъостал дир Гудермесски педагогически училища дешархоша. ХІанз болхлошта гІо де баьхка ба Грозненски мехкдаьтта института студенташ. Баьцадаараш чуэцаш хилар «Автоспецоборудование» яхача опытни завода болхлой, кхыбараш.

Ю. ТЕГАЛОВ.

КХОАНА—МЕХКДАЬТТАН ГАЗОВИ ПРОМЫШЛЕННОСТА БОЛХЛОЙ ЕРРИГСОЮЗНИ ДИ

КАРАГIДАЬННАРАШИ ДЕКХАРАШИ

Кхоана «Iаьржа дошув» лехарийн доаккхарийн профессиональни цIей — мехкдаьттан газен промышленноста болхлой Ерригсоюзни Ди.

Мехкдаьтта! Из Iалальмате дика бедал я мехкдаьтта-химически производствашта. Цунах хьаю бIаьш тайпаш а цIераш а йола мехкдаьтта продукташ, цу даькъе: бензин, фатаген, дизельни доагор, индустриальни кабельни даьтташ, парафин, кокс... Хала да цунах хьамелдоалачун цIи яккха.

ТIеххьарча шерашка республика территоре тIа хьайийллай массехк дуккха мехкдаьтта доалла моттиг, — Брагуны, Малхбузен Гудермес, Хаян-Корт, Эльдарово, Ястребинное, Правобережная, Карабулак—Ачалхе, МагIалбик — Вознесенск, Iаьлий-Юрт, кхыяраш. Укх шера старогрозненски бурувдеттараша хьайийллай керда, Андреевски мехкдаьтта доалла моттиг, хIаьта вай мехка эгтара хьалха 5800 метр кIоаргачара яьккха бедал а я из. Принципиальни лоархIам болаш хIама да из, хIана аьлча, цхьаболча Iилмахошта хетачох, лакха температуреи давлении йолча цу тайпарча кIоаргача моттиге дика хилча а газоконденсатни залеж мара хила йиш йоацаш хиларах.

БIубенна лакхлуш йоагIа геолого-земий балхий темпаш. «Грознефтегеофизика» яхача треста болхлоша, инженерно-технически болхлоша, специалисташа лакхбу промыслово-геофизически тохкамий боарами дикали. Нагахьа санна нйслагIча пятилетка шерашка бурув тохара цар дIаеннараш углеводородни бедал ялларга диллача перспективни йола алхха ши структура мара хиннаеце, хIанз уж миссел майдаш хIара шера кийчъю геофизикаша.

Республика мехкдаьтта промышленность дегIайоалаеча лоархIаме дакъа лоац «СевКавНИПИнефть», промыслови геофизика лаьрххIа йола конструкторско-технологически бюро, буровой техника Ерригсоюзни Iилма-тохкама института Грозненски отделени санна йолча республика мехкдаьтта керттерча Iилма-тохкамийн проектни институтий Iилмахошеи специалисташеи. Бокъонца йола мехкдаьттахой кадрай пхьоале я Грозненски мехкдаьтта институти техникуми.

85 шерага кхоачаш шоай истори а долаш болча Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой традици а хинна дIаэттад шоай профессиональни цIей производственни планаши социалистически декхараши кхоачашдара хIара денна лоаттабеча къовсаме керда къахьегама толамаш а доахаш накъаахар.

Республика мехкдаьттахоша ший хана массанел хьалха хьаллаьцар «ХIара балха денна—дикала Знак» яхача девизагIа болх бара тIахьийхача СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически завода химикий инициатива, кийч а яь кхоачашъю цу хьакъехьара яхь вIашагIйбллареи цун действенность лакхъяреи цIенхашттара система. Дукха хIамаш ду коллективе «ТIехьабусараш боацаш бе болх» яхача лозунгаца йолаьча социалистически яхьа эффективность Iалашъяра. Горячеводскерча бурувдеттараша дIайолаьй республике пятилетка кхаь шера заданеш ханал хьалха, СССР кердача Конституце хьалхара шу дузаш — 1978 шера 7 октябрь тIаккхоачаш кхоачашъяра йола социалистически яхь. Из исторически гIулакх промышленни предприятий коллективаша шерра хьал а лаьцад. КПСС Нохч-ГIалгIай областной комитета бюрос къоабал а даьд.

Духхьал «Грознефть» яхача объединене предприятешка я кхаь шера йола производственни программа СССР Керттерча Закона шу дузаш кхоачашъе лаьрхIа 47 бригаден цхьа эзар совгIа саги. ХIанз укх сахьате 26 бурув детта, цаI вышкомонтажни, ворхI скважинашта лаьттан кIала капитальни ремонт ю бригадаш—верригаш 2000 совгIа саг ва «Грознефть» объединене кхаь шера планаш кхоачашъяь. Ханал хьалха кхоачашъяьй кхаь шера заданеш Карабулакски Старогрозненски производственно-технически Iалашон, оборудованена комплектаци еча базай, технологически транспорта Старогрозненски управлене, кхыча коллективаша.

Деш латтача балхаша торо хулийт республика мехкдаьттахой шоай планови заданеши социалистически декхараши шерагара шерага кхоачашде. Духхьал пятилетка кхоалагIча шера бархI бетта «Грознефть» объединене планал совгIа даькхха мехкдаьта итташ эзараш тоннаш я, 1100 совгIа метр лоаман породашта бурув техад. Планал совгIа бIаьш эзараш сомий маьха продукци яхьийтай потребителашта «Севкавнефтегазпереработка» яхача объединенеи Карабулакерча химически реагентий заводо.

Яхье баьннарашта юкъе хьалхарча мугIарашка латт «Малгобекнефть» НГДУ И. М. Шуликина, А. Голяева, С. Лорсанова, П. Стеблецова бригадай бурувдеттараш, Ю. Мовлаева бригадацара монтажникаш, мастера П. И. Пащенко скважинашта капитальни ремонт еча бригада коллектив.

Амма халонаш, кхоачашданза дола декхараш хIанз а кIезига дац мехкдаьтта промышленность дегIаухача. Цудухьа мехкдаьтта промышленноста предприятей партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша де дезар да беррига организаторски болх иттлагIча пятилетка керттера декхар — производства эффективности геолого-тохкама балха дикали лакхъяра тIаберзабар.

ШозлагIа-дале, тохкама бурув деттара боарам шерагара шерага лохлуш хиларах геолого-тохкама балхий темпаш а лоха я. Хьалха санна лоха латт производительни ха, дукха я бурув деттача авареш. Дукха ха йоаю чоалхане хьалаш уттар бахьан долаш, организационно - техническии технологическии простоеш хиларах. Цхьайолча бурувдеттача предприятешка кхоачашъяц скважинаш яхара сухала планови заданеш, хьалхалаттача бригадай опыто хьахьоккхача тайпара вай хьалашка шера 5000 совгIа метр лоаман породашта бурув тоха торо йоллашехьа а.

Лакхе белгалдаьхача а кхыча а кховчамбоацараша юхадетт республика мехкдаьтта промышленность дегIаахара керттера декхараш кхоачашдар.

Мехкдаьтта даккхара боарам лохлуш боагIа Нохч-ГIалгIайчу. Цудухьа керттера дар — мехкдаьтта доаккхилга дIахо лох ца далийтара тIадерзадаь гIулакхаш, 1979 шера денз из даима дегIаухаргдолаш сихха чакхдахар. Из проблема къоастаяра дикка балхаш де дезаргда, доагIаш дола хьалаш Iалаш а деш. ХIаьта цу тайпара хьалаш долаш да.

Iилмахошта хетачох, Нохч-ГIалгIайчен лаьттан ченашка цу 85 шера республика мехкдаьтта доаллача моттигашкара хьалдаьккхачул дуккха а дукхагIа мехкдаьтта запасаш я. Мехкдаьтта запасаш тIаккхетар абсолютни лоархIам бича пятилетке 1,5-зза, дIахо 1,75-зза лакхлургья.

Мехкдаьтта доалла керда моттигаш хьаеллара керттера перспективаш бархI эзар метрга кхоачаш кIоаргача моттигаща ювзаенна,я. Уж хIанзле а караерзае йолаьй.

ЦIенхашттара декхараш кхоачашде деза ба мехкдаьтта доаккхараш. Мехкдаьтта даккхара боарам дIахо кхы лох ца болийташ соцабар, тIаккха хьадоаккхаш дола мехкдаьтта алсамдаккхар боахама оборота юкъе керда мехкдаьтта доалла моттигаш йоалаярал совгIа, болх беш йолча скважинех кхетамца пайда эцарца а дувзаденна да. Ховш ма дий, дукхача моцагIа денз эксплуатаци еш йолча мехкдаьтта доаллача моттигашкара хIанз йолаш йолча мехкдаьтта даккхара методащца хьалдоаккхаденнар царна чудоаллача мехкдаьттах 25—30 процент хилар. Долче: чIоагIа лоархIам болаш хIама да лаьттан ченаша хьаарахеца дакъа алсамдаккхара проблема.

Уж лоархIаме декхараш кхоачашде йиш хургьяц республика мехкдаьтта промышленноста предприятеш кердача техникаца Iалашъяра темпаш сихъярца, керда технологи юкъейоалаярца мара. ТIеххьарча шерашка промышленносте хинна организационни хувцамаш, шин а кхаь а звеньяех латтача управлене системага довлар теркал а деш, дIахо эргаьккха тоае езаш я управлене структура. Дикалга диллача керда хургдола хIама дахьа деза цу балха юкъе массайолча моттиге доладенначa АСУ-и лоархIа техникеи юкъейоалаяро.

Республика мехкдаьтта промышленноста предприятей коллективай таханарча гIулакхаша, цIейна хьалхарча деношка социалистически яхье доахача толамаша тешал ду. Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахошта хьалхашка латта декхараш — кхоалагIча ударни шера а иттлагIча пятилетка а планаши декхараши толамца кхоачашдергхилара.

В. ЕВГЛЕВСКИЙ,
КПСС Нохч-ГIалгIай обкома инструктор.

ТАТАРЕ МЕХКДАЬТТА КХОАЧАМАШ

БIаь миллион тонн гаргга шера мехкдаьтта лу Татаре промыслаша. Из де вIаш-тIехьдаьннад республика мехкдаьттахоша Iилмахоща цхьана толаме къахьегар бахьан долаш: тIоанашкара дукхагIа мехкдаьтта даккхара комплексни программа кхоачашъеча хьинаре дакъа лоац «Татнефть» объединене Iилма-тохкама организацей, СССР Iилмай Академе Казански филиала, промышленноста тайп-тайпарча доакъой предприятей специалисташа. Хьалха хьадоаккхалургдац аьнна хеташ хинна мехкдаьтта хIанз хьадаккха доладаьд. ЦаIн ахи эзар скважина я укхаза мехкдаьтта даккхара прогрессивни методаш юкъе а кхувлаш болх беш.

КхоалагIа шу да «Прикамнефть» яхача мехкдаьттен гази йоаккхача управлене къахьегамхоша отрасла предприятешта юкъерча яхье хьалхара моттиг лелаю. Цар хIанзазехьа а кхоачашдаьд шоай шера декхараш 150 процент.

СУРТАШ ТIА: 1) (аьрдехьара аьттехьа) хьалха латта механикаш М. М. Мифтахов, Р. Г. Башаров, П. Б. Забразных, М. М. Ахметзянов.

2) «Прикамнефть» яхача управлене мехкдаьтта доаллача гаьнарча Бондюжски моттиге вахта йоалаеш йоагIа вертолет.

Е. ЛОГВИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

КХЫ А ДИКАГIА БЕРГБА БОЛХ

Къахьегама дикача хьокхамаща накъайода «Сунжанефть» НГДУ коллектив шоай цIейна. ПланагIа деррига даккха дезар 113,2 эзар тонни социалистически декхарегIа 114 эзар тонни долча метте, цхьоалагIа август хьатIаотташ даькхад 115,2 эзар тонн мехкдаьттен гази. Ерригача коллектива толамех кIезига дакъа даллац тха бригада а.

Барттайнача тха интернациональни коллективо «ХIара балха денна — дикала Знак!» «Лала цхьаккха а тIехьавусар воацаш!» яхаш къахьег иттлагIча пятилетка кхоалагIа шу доладеннача хьалхарча деношке а денз. Оаха, тIехдика мара кхы эсалагIа болх ца а беш, хIара денна тIеххоачашъю планаши социалистически декхараши. «Коммунистически къахьегама ударникаш», «1976 шерарча социалистически яхье котбаьннараш» яха сий дола цIераш еннай коллективана.

Гази мехкдаьттен даккхара план 101,8 процент кхоачашъяьй оаха, хIаьта социалистически декхараш — 101 процент. ИттлагIча пятилетка кхоалагIча шера Даьхенна планал совгIа 400 тонн «Iаьржа дошув» дала аьнна доккхагIдола социалистически декхараш тIаийцадар тха бригадо. ХIаьта оаха цхьоалагIа август а хьатIакхачалехьа даькхад планал совгIа 209 тонн мехкдаьттен гази. Цу дерригача хIамаех тха производстве хьалхалаттарий а даллац зIамига дакъа.

15 шу совгIа ха я Балаев Iаьлас 4-ча разряда операторалла болх бу. Юххьанца балха воагIаш оператора ученик волаш венавар из. ХIара денна ший говзал лакхйора, чоалхане, йовзаш йоаца оборудонани Iомаяьй, квалифицированни специалист а хинна дIаэттав, смежни специальносташ Iомаяьй, коллективе лархIа а воагIаш лоархIаш ва.

30 шера гаргга пхелагIча разряда операторалла болх бу Горковенко Иван Артемовича, кастта лаIа а доагIаш салаIа вода из планаши социалистически декхараши даим кхоачашдеш хиларах. Даьхено бе боагIача тайпара мах баьб цунна карагIдийннарий, цунна Къахьегама ЦIеча Байракха орден а енна. «Сунжанефть» НГДУ Сийлен улга тIа доалл цун портрет.

3-ча даькъа Къахьегама Сийлен орден еннай «Коммунистически къахьегама ударника», 1976 шерарча социалистически яхье котваьннача Атаев Джабраила Асламбека. Ший сменни нормаш 130 — 140 процент кхоачашъю цо.

Коллективе чIоагIа лоархIаш ва планаши социалистически декхараши массаза а кхоачашдеш хиларах «За трудовое отличие» яха медаль енна вола Бондарев Иван Васильевич а.

Мичча а, хала минут тIаэттача, тхона новкъостала воагIа цхьоалагIча класса мастер Еремеев Павел Васильевич. ХIаьта, нагахьа санна тха коллективера моллагIа цаI цамогаш хиларах е кхыча бахьанах балха тIа воацаш висача, цун моттиг хьа а лаьце болх бе дIаотт из.

Нохч-ГIалгIай АССР кердача Конституце тIа аьннад къахьегеи салаIеи бокъо я хIаране.

Кастта 50 шу доал са. Сакхетаме волаш айса мел яьккхача хана къахьегаш хьавоагIа со. Эгтара хьалха Казахски ССР Павлодарски областа Калинински МТС-е тракториталла болх бе волавелар со. Массехк шу даьннача гIолла тракторно-полеводчески бригада бригадира помощникалла хьожавир, цул тIехьагIа дукха ха ялалехьа — бригадиралла.

Дукха хийцай аз профессеш. Заманкулс мехкдаьтта лохачеи «Сунжанефть» НГДУ кхыча структурни подразделенешкеи водокачка мотористалла а болх баьб, дуккхача шерашка слесарь-наладчик а хиннав. Оператора професси дукхаезаелар, цар балхах хьагаш бIарахьежаш хулар со. ДоттагIаша новкъостал а даь, квалифицированни оператор а хинна дIаэттав со.

Дукха я оаха юкъейихьа рационализаторски предложенеш: тайп - тайпара, пайдана. Царца я фаянцашка буроца Iургаш доаха къаьстта приспособлени а, аьшка муш подвесной крана вордингаш гIара дIабоалийтаргбоаца устройство а, сварочни агрегатаца болх беш аттагIа хулийтаргдола хьувза кронштейн а, дуккха кхыяраш а. Духхьал уж бахьан долаш кходаьд оаха массехк эзар сом.

Социалистически яхье производственни хьокхамаш лакхдарах дуккхаза а премеш, сийлен грамоташ тийннай, баркалаш яьхад сона. ИйслагIа пятилетка чакхйоалача шера «Социалистически яхье котваьннар» яха знак елар сона, хIаьта ши шу хьалхагIа «Профессега диллача дикагIвар» яха цIи яьккхар аз. Соахка «Сунжанефть» НГДУ «Хоастам хилба къахьегама» яхача Сийлен улга тIа ваьккхар.

Хьамсарча пачхаьалкхено еча йоакхонна жоп а луш, кхы а дикагIа къахьегадогдоагIа. Тха заманкульски мехкдаьтта доаккхача участка мехкдаьттахой пятилетка кхаь шера задани 7-гIа октябрь хьатIаотташ — керда Советски Конституци тIаийца шу дузаш кхоачашъе лаьрхIа ба. Цу гIулакха чIоагIа творчески къахьега дезаргда тха. Цудухьа тIабийрзза хIара ден заданеш тIеххоачаш а еш, болх бу заманкульцаша — мехкдаьттахоша.

С. БЕЛЬТОЕВ,
«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта доаха оператор.

«Октябрьнефть» НГДУ бригадашта юкъе яьржача социалистически яхье укх тIеххьарча шерашка хадданза хьалхалатташ хиларца белгалъяьнна я мастера Ананьева кулгалдеча мехкдаьтта доахарий бригада. Мехкдаьтта даккхара бархI бетта план тIеххоачашъяьй цо. ПланагIа лаьрхIачул совгIа даькхад 5300 тонн мехкдаьтта. Бригадерча мехкдаьттахошта юкъе къаьстта дика къахьегаш хиларца белгалбаьнна ба операторош Фунтиков Юрий, Петров Максим, Жиров Виктор, вокхагIвола механик Гачаев Абубакар, кхыбараш. Массаза а нийса лелаю цар технологически режим.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) вокхагIвола механик А. Гачаев, операторош Ю. Фунтиков М. Петров, В. Жиров.

И. ПЛИЕВА сурт.

«IАЬРЖА ДОШУВ» —ДУКХАГIА

Къахьегама толамаш даьха накъабахар «Октябрьнефть» НГДУ мехкдаьттахой шоай традиционни дезача денна. ПланагIа 853,5 эзар тонн мехкдаьтта даккха доагIача 861,5 эзар тонн даькхар. Цунца цар тIеххоачашдир шоаш тIаийца социалистически декхар. Заданел тIех лахийр къахьегама овсарле.

Цу юкъа 4 скважина мехкдаьтта даккха йолаялийта йоагIача 7 йолаялийтар.

Уж толамаш доахаш чIоагIа кхом баьб дIайохийтача электроэнерге. Шера 500 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое йоагIача бархI бетта кхояьй 565 эзар киловатт-сахьат.

Керда техникеи технологии юкъейоалаяр бахьан долаш 34,5 эзар сома пайда баьлар, хIаьта рационализаторски предложенеш производствана юкъеяхийтарах баьнна пайда 26,6 эзар сом хилар.

Пятилетка укх кхоалагIча шера шоаш болх беш мехкдаьттахоша цхьаккха а авари яьц. Из хиннад цар къахьегамен производственни дисциплина дика хиларах, шоай декхар бехктокхаме гIулакх хеташ кхоачашдеш хиларах.

Кхаь шера план СССР Конституци тIаийца шу дуза ди тIаккхоачаш кхоачашъяра тIехьа къонсам лоаттабу мехкдаьттахоша. ХIаьта царех цхьабараша хIанзле а кхоачашъяьй из. Скважинашта лаьттан кIал ремонт еча бригадо кхаь шера задани кхоачашъяьй 30 июле. Балха ханах биэза пайда эцарах, къахьегам овсаре хургболаш вIаштIехьбаккхарах, бригадерча наьха вIаши барт хиларах хьахинна хIама да из. ХIаьта цу бригада гIулакх иштта нийсде ховргдолаш ва цун бригадир вола коммунист Ноговиков Николай Сергеевич. Из говза мастер ва. Цунна еннай «1977 шера социалистически яхье котваьннар» яха знак, ВДНХ диплом. Дуккхача шерашка из болх беш ший Iайна опыт цо камаьрша дIайовзийт кхычарна. Ноговикова ший бригадацара нах Iомабу къахьегамца коммунистически гIулакх доагIаш хургболаш.

Къаьстта болх дика бу цу бригадацарча операторша Бекмухамадов Гумар Зарихановича, Сафиев Эрауф Зинатуловича. Уж коммунистически къахьегама ударникаш ба.

Иштта белгалбаьнна дика къахьегаш хьабоагIа мехкдаьтта доаккха операторош Чудакова Гальчиган Салимхановна, Ковтун Илиадор Васильевич, коммунист мастер Ананьев Анатолий Лаврентьевич, кхыбараш.

Шерра социалистически яхь лоаттаяро, керда техника юкъейоалаяро, кердача технологех пайда эцаро, советски обществана болча пайдана къахьегара боккха политически сакхегам хиларо толамаш доахийт цу управлене мехкдаьттахошка. Уж дог тийша ба пятилетка кхоалагIча шера задани а бIарчча пхе шера план а шоаш ханал хьалха кхоачашъергхиларах, дала лаьрхIачул совгIа Даьхенна шоаш дуккха эзараш тоннаш мехкдаьттеи миллионащ кубометраш гази лургхиларах.

Ю. ЮСУПОВ.

КЪАХЬЕГАМА ВАХТЕ

Малгобекски УБР № 89-3 йолча буровой коллективана кулгалдеш ва къахьегама ветеран, производстве хьалхалатта коммунист Степан Игнатьевич Михайлов.

— Тха бригадо декхараш тIаийцадар укх шера 900 метр бурув тохеи пятилетка кхоалагIча шера план 25 декабрь тIаккхоачаш кхоачашъеи. Таханарча денга оаха тIоанашта бурув техад 500 метр совгIа лаьттан, — йоах Михайлова.

Цхьаккха а шеко яц хьалхашка оттадаьча декхарех коллектив лоархIаергхиларах. Укхаза хIара смена плани тIаийца социалистически декхараши кхоачашдара тешаме лард йоллар, производства эффективности къахьегама дикали лакхъяр духьа ерригача торонех пайда эца гIерт. Цу коллектива болхлоша шоашта могар ду вIаши гIо даран, доагI-доагIар хьадехарaи эшаш дола хьалаш хьакхолла гIерташ.

Цу гIулакхо хьем боацаш гIо ду балха дикал лакхъяра. Масала, цхьанне производственни дисциплина толхаяь моттиг нийсъелча, из гIулакх чIоагIа тохк коллективо. Уж кхерац цхьаццайолча моттиге аьттув ца баларах, нийслу кхоачамбоацараш дIадаха гIерт. ХIаьта из коллектив дика лоархIаю нийслуш йолча халонех.

Къахьегама ветеранаша камаьрша дIалу шоай опыт кагирхошта. Сменашта юкъе шерра яьржа я социалистически яхь. Цу яхье хьалхле лелаечарех я А. Горностаевеи Л. Селезневеи сменаш. Эггара дукхагIа бурув тохараш уж сменаш я. Буровой инструмент кийчъяр 15 минутал лакх ца доалаш хул цар. Лоацца аьлча, цу гIулакхаша хьахьокх бурувдеттарий балхах хьахулараш. Бригадерча хIара сага баьхнаб КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленум хинначу тIехьагIа. Пленума решенеш та жоп а луш, буровой къахьегамхоша лаьрхIар парте хьалхашка оттадаь декхар кхоачашдара еррига коллектив оарцагIъякха.

Шоаш Iоаьча опытах пайда а эцаш, мехкдаьтта лехараша дика хьокхамаш доах ерригача комплексагIа авари йоацаш болх байтара даькъе а.

Хьинаре къахьегаш ба бурувдеттараш Л. И. Горностаев, М. П. Колесников, Ф. М. Чаплыгин, Ю. Арсамаков, И. Яндиев; дизелисташ Н. М. Булавко, В. М. Гостев, М. В. Анисимов; слесарь А. Г. Устименко, кхы дуккха бараш а.

Дукха дIайха дешаш аьлар буровой бригада начальника Михайлова къонача бурувдеттачох Картоев Микаилах.

Мехкдаьтта лехарий сийдолча коллективе ше болх беча юкъа дисциплинированни, къахьегаме дика кайоалаш, ший балха новкъосташта эшшача гIо де кийча волаш хилар бахьан долаш массанена везаши лоархIаши ва Микаил. Картоев буровой комсомольски организаце секретарь ва. ХIанз геттара дог гIоздаьнна ва Микаил. Ший балха новкъосташа коммунисташа, шоай цунах бенна тешам хьа а хьокхаш, КПСС член хила кандидаталла дIаийцав из.

Ше агитатор хиларах тарра бригаде политмассови болх дика дIахьу. Микаила. Къаьстта ладувгIараш дикагIа кхетаргболча масалаща дувц цо вай мехка коммунизм хьалъеча доахача толамех. Иштта белгалдоах буровое нийслуш дола кхоачамбоацараш, халонаш, уж дIадахара де дезараш.

Цу тайпарча беседаша къахьегама овсарле, балха дикали эффективности лакхъю.

Б. ЧЕРБИЖЕВ.

СУРТА ТIА: 5-ча разряда бурувдеттар М. С. Картоев.

Автора сурт.

ХЬИНАР АЙДЕННА БА МЕХКДАЬТТАХОЙ

ИттлагIча пятилетка шерашка дика къахьегама толамаш доахаш я «Горскнефть» НГДУ коллектив. Ер пятилетка йолаелча денз мехкдаьтта даккхара пачхаьалкхен план 102,4 проценти продукци маьхала яккхара задани 101,4 проценти кхоачашъяьй цо. ТIаийца социалистически декхараш а тIеххоачашдеш да. Мехкдаьтта даккхара тIаийца декхараш 101 совгIа процентни продукци маьхала яккхара тIаийцараш 100,9 проценти кхоачашдаьд пятилетка дIаяхача юкъа. ТIаийцача декхарех къахьегама овсарле 4,5 процент лакхъе езаш хинначa, хIанзлехьа из лакхъяьй 4,7 процент.

Къаьстта дика къахьег тха управлене мехкдаьттахоша укх шера. Шоай дезача цIейна дика къахьегама совгIат кийчдаьд цар. Мехкдаьтта даккхара ворхI бетта план 101,2 проценти продукци маьхала яккхара задани 101,4 проценти кхоачашъяьй. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 0,7 процент тIеххоачашъяьй. Кхы тIа а мехкдаьтта даккхара енна задани 50 процент тIеххоачашъяьй.

Социалистически яхье башха-дика къахьегама толамаш дахарах «Грознефть» объединене предприятешта юкъе укх шера шоллагIча квартале хьалхара моттиг а хьожаеш, диплом хьалхара ахчан премии елар «Горскнефть» НГДУ мехкдаьттахой коллективана.

Укх шера ворхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа маьхала яьккхай 179 эзар сома маьха продукци. Скважинех пайда эцара каэффициент 0,979-нега кхачийтай, планагIа хила езаш яр 0,972 йолча.

Управленерча цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай К. Ю. Газиев керте латтача шоллагIча цеха коллективо. Мехкдаьтта даккхара ворхI бетта план 101,2 процент кхоачаш а еш, ерригача управлене планал совгIа мел даьккха мехкдаьтта деррига а хIана дац аьнна цо даькхха да. Кхы тIа а мехкдаьтта даккхара енна задани цо 150 процент кхоачашйир, мехкдаьтта тIоанашта низ тIалоаттабара, скважинашка хий чуахийтара план 103,4 процент кхоачашйир цо.

Белгалъяьнна дика къахьегаш я управлене скважинашта капитальни лаьттан кIалеи ремонт еча цеха коллектив. ШоллагIча квартале яхье яьннача коллективаша даьхача толамий итогаш йнча цунна хьожайир хьалхара моттиг. Цо ворхI бетта планагIа лаьрхIачул совгIа ремонт яьй кхаь скважинана. Скважинашта капитальни ремонт ярах тIаккхийтта мехкдаьтта бIаь эзар тонн я.

Укх шера хьалхарча ах шера «Горскнефть» НГДУ коллективо чакхъяьккхай 12 геолого-технически мероприяти, организационно-технически мероприятеш чакхъяхарах кхояьй 1211 эзар киловатт-сахьат электроэнерги, 77 тонн условни доагор.

Пачхаьалкхен плани тIаийца социалистически декхараши хадданза тIеххоачаш а деш, яхье хьалхалатташ итташ мехкдаьттахой ба укхаза. Царех ба операторош Х. М. Басханов, И. Б. Шуваев, скважинашта капитальни ремонт ю бурувдеттар В. П. Тарасов, бурувдеттарий гIонча Е. Ф. Батаев, слесарь-ремонтник Ж. Баталов, газоэлектросварщик Н. П. Буравлев, электромонтер А. Ю. Давлетукаев, товарни оператор А. С. Шагрова, кхы дуккха бараш.

Е. ИВАКИНА,
«Горскнефть» НГДУ планови отдела начальник.

ЗАДАНЕЛ СОВГIА ЯЛАТ

Тха совхозе ка бола ялат чуийца даьнна дукха ха яц. Бахьанаш довзаш да — лоамашта юхе дадача кхашка дIайийна хIамаш тIехьа кхачаш хиларал совгIа, укх шера цахаддаш делхача догIаша а чIогIа новкъарле йир тхона цу балха. ХIьта а хьурматдеш, чуберзабе торо хилар хьувкъам. Толаме кхоачашдаьд коллективо паччахьалкхенна ялат дIадалара деккар а. ПланагIа дIадала дезаш 2330 тонн ка бола ялат хиннача таханарча денга дIаденнад 2500 тонн гаргга кIан мукхи.

Цу балха юкъе шоашкара довгIа дакъа лаьцад Пхьилекъонгий-Юртарча отделене механизатораша — отделене кхашкара совхоза центральни хьатта дIадахьийтад 1800 тонн совгIа ялат. Болхлоша бIу ца къожабеш къахьегар бахьан долаш хIара гектара тIара даьлар: кIа—18,1 центнери, мукх—24 центнери, планагIа 18 центнер йолча: 12 центнер совгIа кен баьлар 100 гектарах хIаране тIара.

Иштта ялат даккхара шоай пизи хьинари ца кходеш болх бир звеньевос Плиев ИсмаIаласи цун новкъоста Плиев Вахаси. Цу шинне тIахьожама кIал а цар шоаш дакъа лоацаш а дир дерригача кхайнa мел даь гIулакх, тIаккха ялат дIадийна хиннар 760 гектар совгIа кха дар.

ЛоархIаме дарех цхьа деккар а лаьрхIа дIадоладир кхашкара ча арадоаккхилгеи цунах аргIаш делгеи. Из болх беш хIанз звеньевой шен цунца массехк болхлои ва. Дика новкъостий ба цун Осканов Тухан, Хамхоев ЗаIам, Аджигов Мухтар, кхыбараш. Ча тIадотташ, Iодоассадеш, аргIаш деш ба уж. Царга я цу балха эшаш йола техника а. ХIанзалехьа 500 гектар совгIа кха цIендаь даьннад. Мукъадаьнна кхаш аха доладерга укх деношка. Оаха лерхIачох итт-ех дийнахьа йистебала беза цу кхашкара болх.

АргIагIа чуэца дезаш да 330 гектар генараш. Йоачаша хьалха дIадийна ги дохка а даь, шозлагIа дIадийнад уж бIаь совгIа гектара тIа. ХIаьта а оаха цигара дикка пайда баккха лерхI. Генараш дIадийна кха шин механизаторо доал деш хиннад ахкнана — Ведзижев Жабраьилен Котиев Шимоахаси. Чуэцара балхаш, ка бола ялат чудерзадеча деношка а санна, ипатовски методагIа вIаштIехьдоаккхаргда.

Къаьстта тха теркам тIалатташ хIанззехьа а денз оаха йоакхо ешн да хьажкIаш чуэца кийчо елга. Тха отделене 690 гектара тIа дIайийнай уж, цу даькъе 370 гектар ялата лаьрхIа а йолаш. Хьагучара хьувкъам лакха хила безаш ба специалисташа деча лоархIамех хIара гектаро 45—50 центнер фуалъяькха хьажкIаш ялар догдоахаш да тхо.

Бакъдар аьлча, кхашта Iунал а даьд иштта дика. ДикагIдола фу а херка, дIайийнай лерттIа кийчдаьча оахам тIа, кхозза макхаш даьхад, шозза культиватораш токхаьяй, минеральни удобренеш тайсай, лоацца аьлча, агротехнически нормаша дIадехаш дола Iунал дизза дIаденнад кхайна.

ХIанз фийг моша бале а биза баьннаб хьажкIий, гаьна дац уж хьакха йоалулургйола денош. Цудухьа механизатораш Ведзижев Муради, Жабраьили хIанззе а чуэцара эшача кийчон йоакхо еш, кхайта хьожаш ба. Цу шинне соахка а кхейир отделене хинна хьажкIаш.

Пятилетка кхоалагIа шу долалуча хана тха механизатораша шоай социалистически декхаращца лаьрхIар хIара гектара тIара 30 центнер фуалъяькха хьажкIаш чуэца — планал 5 центнер дукхагIа. Доал дика дарца Iалашбе лаьрхIадар из хьувкъам.

Цхьабакъда, парте XXV съезда решенеш толаме кхоачашъяра тIехьа мехнарча хьажкIаш лелаераша доладаь патриотически гIулакх хьал а лаьца социалистически яхьа юкъе бахача цар ди а бийса а ца къовсаш къахьийгар дIадийнача ялата хьувкъам кхы а лакхбара. Цун тIехьале я тахан хьу санна латта хьажкIий кхаш.

ХьажкIаш чуэца кийчъеш латт «Херсонец» яхача марках йола комбайнаш. Уж кхоъ я тха отделене, хIаьтеца тоъараш кхыча отделенешкара йоалаергья. Дерригa балхаш комплексагIа дIадахьа торо лургья цу гIулакха вIашагIъеллача чуэцара транспортни отрядо. Эшача кулг а теха, ханнахьа кийчъергья хьажкIаш дIакхахьара тракторни лафеташ, кхыйола транспортни средстваш. ХьажкIаш хьоккхача хана хьанъеста гамаш хьайбашта доакъарийна лаьрхIа лаьттах а йоккаргья, кхы тIа моша доакъар а тохаш.

КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленумо керда бехктокхаме декхараш оттадаьд мехка юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка. Тха коллектива дика хов цу декхарий лоархIам мел боккха ба. Цудухьа парте решенешта гIулакхаща жоп а луш, лоацача ханен ца йойташ дIайийна культураш чуэцилга а, иштта тIадоагIача шера хургболча хьувкъама тешаме лард кийчъелга а Iалашде лаьрхIад цар.

АДЖИГОВ Мухарбик,
«Назрановский» совхоза Пхьилекъонгий-Юртарча отделене управляющи.

Колхозийн шекар доаккхача заводеи коллективашта юкъера къахьегама доттагIал чIоагIдара инициатива дIайолаяьча Винницки областа Ямпольски района свеклаш лелаерашкеи шекар доаккхача завода болхлошкеи КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева дахьийтача Письмо тIа белгалдаьккхад: «Из Iалаьмате дика гIулакх паччахьалкхен юкъара лоархIам болаш да. Цо хьаелл юрта боахамеи юртбоахама бедал чакхйоахача промышленноста отраслейн болхлошта юкъера социалистически яхь детIайоалаяра керда этап».

Цхьана тIанийцача юрта къахьегамхойи завода болхлойи, социалистически декхараш тIа белгалдаьд карарча шера плантацей хIара гектара тIара 50 центнер кIай шекар даккхеи планал совгIа свекла кийчъярен из йоаелга кIезигдарен чотах кхы тIа а 4000 тонн продукци арахецеи лаьрхIа хилар.

ХIанз ямпольцаш хьожаш ба еррига службаши звеньяши свекла чуэцеи из чакхъяккхеи мишта кийчъенкай.

СУРТАШ ТIА: 1) Калинина цIерагIча колхоза плантацешка ба керттера агроном Василий Греняки (аьттехьарвар) звеньевой Виталий Барановскийн. 2) Гоноровски шекара завода цехе.

И. СВЕРИДА сурташ.
ТАСС фотохроника.

ПАЙДАНЕЧА ОПЫТАХ

«Коммуниста балха керттера бустам ба дош гIулакхаца дувзаденна хилар, «Дош деннадале — кхоачашде!» яхача девиза мутIахьа хилар», — йоах Горячеводски УБР Червленная-9 яхача буровой начальника С. Ш. Лорсанова. Цун бригада СССР мехкдаьттаи газовии промышленноста Министерства системе дикагIйолча буровойх лаьрхIай. Буровой вышка тIа цIе седкъа бегIаб. Графикал дуккха хьалха а яьнна кхоалагIча скважинана бурув тохаш я хIанз из бригада.

«ХIара балха денна — дикала Знак» яхача девизагIа дуккхача хана дена йоаржаяьча социалистически яхье кварталагара кварталага котъювлаш хьайоагIа Лорсанова бригада.

ХIаьта «Юбилейни шера — хьинаре къахьегам!» яхача девизагIа йоаржаяьча яхье толамаш а доахаш 1977 шера сентябрь бетте а кхоачашйир цу бригадо пятилетка шин шера план.

СССР керда Конституци тIанийца шу дузача денга пятилетка кхаь шера план кхоачашъе лаьрхIад бурув тохара балхий управлене ерригача коллективо. Лорсанов Султанбека бригадо шийна могар ду ше денна дош кхоачашде гIерташ.

№ 9 йола скважина хьалъе йолаеннача хьалхарча децошка денз кердача тохкама майдан тIа гIулакхаш дика дIадоладелар.

Бурув тохара кийчъяьяр «Уралмаш 4Э-76» яха бурув тоха установка. Скважина проектни кIоргал 5800 метр яр.

Скважина хьалъеш яр Горячеводски УБР вышкомонтажни цеха низаца, ше толаши аьттув болаши хилар хьахьекхача йиъ сменагIа линейно-сетевой графикагIа къа а хьегаш. Буровойна монтаж еча эггара хьинарегIа дакъа лоацаш яр буровой бригада.

Цхьа ха яр бурув тохараша шоаш тIехьабусаш хилча «Тхона тийша болх баьб вышкомонтажникаша» яхаш. нийсденна кхоачамбоацараш дувцаш. ХIанз монтаж бурувдеттараща цхьана ю.

Цудухьа вышкомонтажни балхий сухали дикали лакхъеннай, оборудовани сеца латтилга дуккха кIезигденнад, иштта лакхлуш я къахьегама овсарле а. Укхаза керттера дар да вышкомонтажникашта гIо дешшехьа а бурувдеттараша хьалхxе а кердача скважинана бурув тохара технологи Iомаяр, вышка хьалъеча хиланза даргдоацараш юкъекхухь.

Бурув тоха доладалехьа буровой хиланза яргIоацача материалашца, химически реагенташца, бурув тохара инструменташца Iалашьяра де мел дезар дир.

Цудухьа бурув тохача хьалхарча беттай хьокхамаша хьахьекхар буровой коллективо мехкдаьтта лургдола керда моттиг кийчъяр сихде аьнна шийна хьалхашка декхар оттадаьлга.

Червленнера майда тахкеи мела кIалхарча тIоанашкамел мехкдаьтта доалл хьажен болабеннабар 1958 шера.

Скважинашта бурув тохара дикагIа латтача технологех пайда эцаро, бурув тохара балхаш чакхдахара тIехьа кулгалхошен бригада членашен цахаддаш тIахьожам лоаттабаро бурув тохача бригада аьттув балийтар 1977 шера бурув тохара балхий сметни мах 274 эзар сом кIезигбе.

Бурув тохача хана чIоагIагIа теркам тIаухийтар промывочни жидкосташта обработка яра. Из обработка еча Лорсанова бригадо пайда ийцар окзил, кIира, гипс, иштта кхыраш санна йолча кердача химически реагентех. Топпара растворана обработка еча процессана юнъе уж кердадараш кхувларо дуккха а средстваши хаи кхояьй.

Цу бригаде къахьегама овсарле лакхъеча боккха лоархIам болаш лоархI оборудованех кхетамца пайда эцар, цунга шийн ханнахьа хьажари цунна профилактически ремонт яри. Бурувдеттараш, цар гIончаш, слесараш, электромонтераш мамогга оарцагIбаьннаб технякеи технологии Iомаяра мтттел, кхетамца, пайда хьаргболча тайпара цунца болх бе а. Цар дизза кхоачашду кхерамзлен бокъонаша дIадехараш, производствои къахьегами лакха культура йолаш хилийта гIерт.

Бурув тохара оборудованена гIулакх деча боккха болх чакхбоакх слесараша Н. В. Левкинеи, А. Г. Дудиновеи. Нагахьа санна эшаш моттиг хилча ремонт еча дакъа лоац вахтах мукъа мел болча членаша. Буровое массе а хана цIенеи порядоки хул, оборудовани бокъонца кийча хул болх бара, цIаккха а ца соцаш болх байтара мел эшар долаш хул.

Султанбек Ширвановича бригаде 30 саг ва, мехкдаьтта лехачарех дукхагIбараш, шоай керттера говзал тIехдика йовзарал совгIа, скважина хьалъяреи ремонт яреи гIулакхаш а дика ховш ба. Из да балха низаш доаггIача бесса дIа-юха нийсдарах хьахиннар.

Буровое дика вIашагIъелла йиъ смена я, царех хIара смене коммунист ва. Из е сменана кулгалдеш, е мастера гIонча волаш ва. Практико хьахьекхад, сменни мастера Е. В. Толмачева кулгалду партгруппа балха низаш иштта дIанийсдарах гIалат ца яьннилга.

Коммунисташа сменашка болх дика вIаштIехьбаккхар Iалашду, цар шоашкара гойтача хьокхамца даим лакхбу коллектива бехктокхам.

Шоай гIулакха бокъонца бола говзанчаш ба сменни мастер, партгрупорг Е. В. Толмачев, В. В. Хамицкий, Х. Масхадов, бурув тохарий В. А. Плотникова, В. Ф. Кравченко вахташ; Х. Г. Агаев.

Вай лакхе ма-аллара, цу бригадана кулгалдеш ва къона коммунист Лорсанов Султанбек Ширванович. Оалаш да, музыканта, художника, поэта талант наггахьа мара ца нийслу хIама дале, организатора талант шозза кIезигагIа нийслу хIама да, аьле. Горячеводски УБР кулгалхой гIалат баьннабац С. Ш. Лорсанов буровой коллектива керте оттаваь. Бурувдеттарашкара доагIар хьадехар цо айхха дувз овсарле йолаш цар къахьегара йоакхо ярца.

9-ча буровой коллективо ше тIанийцача декхараш тIа белгалдаьккхад планал совгIа 50 метр лаьттан тIоанашта бурув тоха, бурув тохача цхьан метрга дIададар 0,1 процент лохде, пятилетка 3 шера план 7 октябрга кхоачашъе, аьнна. Цу декхараща цхьа пункт я «Хьокхаме вахта» яха цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабе!» яхаш.

КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмос хьинар айдаьча цу бригадо шийн плана тIа хувцамаш дир: хьалха 7 октябрга 850 метр бурув тоха лаьрхIача — 960 метр тоха аьнна.

Смена, бригада, къаьсткъаьстача болхлой толама пропаганда ю коллективе. УБР пенгазета тIа боах, молнешца кхайкабу. Лорсанова бригада «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIи лелаеш я. хIаьта иштта производства культура лакха хилийтара тIехьа хиннача конкурсе котало а яьккхай цо.

— Оаха лерхIар скважина сихагIа хьалъяьяккхар хинна ца Iеш, из эксплуатаце тIехдикача хьале йолаш дIаялар а да. — йоах Лорсанов Султанбека.

О. ЛЕВАШОВА,
Горячеводски УБР информацена йола инженер.

Саги закони

ХУЛИГАНСТВАЦАРА КЪОВСАМ—МАССАНЕ ГIУЛАКХ

Вай мехка зуламаш дара моттиг яц. ХIана аьлча, вай обществана, цун кхетама, къахьегамхой йоккхача праственноста шийн овлангара денз гоама да уж гIулакхаш. Цхьабакъда, хIанз а вайна юкъе болаш-м ба советски законаши общественни порядоки телхаеш, социалистически общежите бокъонаша дIадехараш кхоачаш ца деш, корта бохабу малараш мелаш, нахаца довнаш доахаш, веташ, хулиганство лелаеш хиларца къахьегамхой сатем боабеш, лерттIа салаIа ца буташ бола нах.

Обществана юкъе эггара дукхагIа дIадаьржачарех цхьа зулам да хулиганство. «Хулиганство — из ше визза саг ца хилара духьалара протест я», — аьнна дика белгалдаьд из Карл Маркса.

Хулиганства формаши чулоацами тайп-тайпара ба: лоадам бац аьнна хетача зуламашкара дIадоладенна общественни порядок, социалистически общежите бокъонаши салоIами телхабарга, гражданаш ца лоархIаш а геттара бIехача къамаьлашка, пхьарч эрга, вахара кхерам тIатоссаш урсаш а детташ латарга, бахача наьха рузкъа лечкъадарга, боахам телхабарга, массови мероприятеши учрежденей, организацей балхаши юкъагIдахарга дIакхоачаш дола зуламаш хьахул хулиганствах. Бокъонаш телхаярцен зуламаш дарцеи къовсам лоаттабара уйда тIаьхийтара дешаш массаза а боккха лоархIам беш леладу Коммунистически парте, Советски правительства, берригача советски наха. 1966 шера 26 июле арадаьннад «Хулиганствах бола бехктокхам айбарах» дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ. Из тIаэцар хIанзалца хьа леладаь бокъонаш телхаяри зуламаш дари санна дола хIамаш ла йиш ца хиларца дувзаденна да.

Дукха а дукхагIдола хулиганствaца дувзаденна зуламаш корта бохабу малараш меларца хьахулаш да. Цхьабакъда, корта бохабу малараш меларан алкоголизманеи духьала къовсам лоаттабара хIанз а хайра хIама ца деш-м я цхьайола организацеш, предприятеш, учрежденеш. ХIаьта кIезига яц из болх тесса битар бахьан долаш тIехдаьккха маларах хулигански доккха зуламаш да моттигаш.

Дуккхача хулиганаша юххьанца обществана духьалара хIамаш шоашкара гучадалийтачул тIехьагIа а зулам деш моттигаш нийслу. Цул совгIа, доккхийча зуламий юхьиг я хулиганство.

Хулиганство хьахулийтача хьалех цаI лархIа дезаш да кхыдолча зуламашта духьала санна гражданаша лира къовсам ца лоаттабелга. Иштта тесса из дитар, бокъалдар аьлча, хулиганство хьахилара новкъостал дар санна лархIа дезаш да. ТIаккха хулиганство-м зIамгачунгара доккхачунга а йоалаш дегIа ма йоагIий, цкъаза хулиганствагара дIадоладенна доккхача зуламга а йоалаш.

Хьалха суд яь вола Наурски районе ваха Хаджиев Эхи цхьаннахьа а болх беш хиннавац, каст-каста корта бохабу малараш мелар, тIаккха цун бала бацар цхьаннена а. Соахка октябрь бетта веха а волаш Алпатово яхача юртарча Львована хIама техай. ТIаккха цунца вахаш волча Адаева цун гадаьккхача, дIаюстара а ваьккха урс дийтта дукха човнаш яьй цунна, царех из ла а леш.

Цунах Хаджиевна кхоачам хиланзар. Бийсанна 2 сахьат даьлча Махтиевца цхьана профтехучилище кхалнахьа общежите кораш а дохадеш, бIеха мотт а бувцаш, урс детташ човнаш а еш мехкарех леташ хулиганство лелаяьй Iуйрийна пхи сахьат даллалца. Из зулам бахьан долаш чувалла 12 шу суд яьй Хаджиевна.

Хулиганство а из хьахулаш дола бахьанаш а ца хилийтара чIоаггIа лоархIаме я милице, прокуратура, судий административни органаш. Шоай письмоща, представленешца, частни определенешца цу наха даь харцахьа хIамаш дувцаш общественни организацешка, предприятей, учрежденей, организацей кулгалхошка хоам бу цар. Зуламаш хьахилара бахьанаш, хьалаш хулиганствaца дувзаденна кхыдола хIамаш хьа ца хилийта лаьрхIа уж тайпа гIулакхаш коллективашка дувца деза.

Хулиганство ца хилийтара паччахьалкхен оагIонгахьара мел деш дарел пайданагIа да социалистически законаши общественни порядоки лоаряра йолча массазарча комиссей, халкъа депутатий Советий, административни комиссей, иштта общественноста новкъостий судий, халкъа дружинай, милице общественни уполномоченней, комсомольски оперативни отрядий балхаш.

Общественни организацей балха тIа дикка дIадаьржарех да хила йолаеннача хулиганствах таIазар делга. ХIаьта хулиганство хьа ца хулийтилга общественни организацей керттердар ма дий.

Юххьанцара профилактически болх бара йоккхий торонаш я къахьегамхой коллективай.

Хулиганство санна долча зуламашца пайда хьа а болаш къовсам лоаттабулургбац, нагахьа санна массане уж ца ловши бехке беши дола хьалаш царна гоннахьа ца оттадой. Цу къовсама юкъе мегаргбац из болх бебашка ца хетараш. Берригача гражданаша, хIара общественни организаце дизза дакъа лоацаш хилча мара толамца кхоачашдулургдолаш дац уж декхараш.

С. НАДУЕВ,
Нохч - ГIалгIай АССР прокуратура следственни отдела прокурор, юстице зIамагIвола советник.

Беррига бехк даьй-ноаной ба

Аьхки геттара дукха мукъа ха хул вай берий. ХIанз керттердар улицашка уж шоай мукъагIа хургдоацаш салаIара гIулакх вIаштIехьдоаккхилга да. Цхьаболча даьша-ноаноша аьхки лагерашка дохийт шоай бераш. Улицашка харцахьа лелача цхьаболча кхелетарий Iоткъама кIал уилац уж.

Халахете а цхьаболча вай кхелетараштa карагIдувла во гIулакхаш гаьнна республикал арахьа дIа-м хов. ХIана аьлча, город Грозне гIолла тIех а бувлаш вай Даьхен дуккхача миIингашка дIаух геттара дуккха пассажираш.

Цхьаболча кхелетараша шоай Iовдалча оамалашца доккха зе ду пассажирашта, поездашта. Машиннаькъа йисте шоай безам бар а деш паргIата лийннаб кхелета город Назранера М. Аджиев, Грознерча № 11 йолча юкъерча школера Е. Козленко. Н. Козленко, № 6 йолча юкъерча школера А. Чайковский, Грознефтяная — Артемово лелача пригородни поезда кигзаш дохадеш болчара машиннаькъа милице отдела кхенза барий инспекце хьабоалабир уж. Царна карагIдаьннача воча гIулакхашта оттаяь материалаш дIаяхьийтар кхелатанза барий дешашта йолча комиссега. Царгара а цар даьшка-ноаношкара а доагтIар хьадийхар.

Машиннаькъа транспорта бокъонаш телхаеш дукха кхелетараш хьачукхувл цу инспекце. № 5 йолча юкъерча школа дешархо С. Холин, ТУ-1 дешаш вола А. Садулаев, № 37 йолча юкъерча школера С. Пахазников. № 49 йолча школа дешархо С. Асламбеков, дукха кхыбараш шоай вахара из чIоаггIа кхераме хилар кхета а ца деш, поездашта тIа а хувшаш да-юха лел.

Грознерча № 46 йолча юкъерча школе дешаш вола Х. Заурбекови № 39 йолча юкъерча школа дешархо М. Гакашеви Грозный станцерча автоматически камера хранене ниI елла гIерташ боахкачара лийца милице бигаб. Хьалхарчун да Челюскинцев цIерагIча кинотеатре киномеханики шоллагIчун да № 2 йолча горбольница шофери ва.

ЧIоагIа халахет, шоай бераша дерий делга а бехке долга а шоашта ховшше а, царга бакъдар ца дувцийта, кхыметтел шоаш а харц ле гIерташ, милицеца охца къамаьлаш деш уж хилча. Уйла е дай-ноаной! Воча оамалашца ма толхаде шоай бераш!

Л. КОВАЛЕВА,
Грозный станце линейни отдела милице участкови инспектор.

ХIамах сакхувш

Хоза енай ахканара сайре. Сигален бога чу къег седкъий. Сийрда хьеж бIарчча хьахинна бугт. Улицашкара сатем боабу сиха лелача машинаша. УлицагIа дехьеи сехьеи гIолларча тротуарашка лел шишша-кхоккха... вIашагIкхийтта салаIа арабаьнна нах. ДукхагIбараш шорттига гIабоаккхаш болх уж. Сихбеннараш, хетаргахьа, кино, театре, е цирке тIехьа ца биса гIерт. Наггахьа нийслу ше цхьаь водар а.

Грозне, Ленина цIерагIча улицагIа наряде ва цу сарахьа къона шин милиционер: Висакаев Узум-Хьажеи Эдилов Хьамзати. Нахага дIаюха а хьожаш, царех цхьанне шоллагIчунга йоах:

— Ма-сабаре я таханара сайре. Кхыметтел саг чIоагIа йист хинна а сатем боабеш моттиг нийсъеннаяц-кх вай посте даьхкача денз. Иштта хила езар массаза а.

— Иштта-м даиман а хул, хIаьта а цхьа наггахьча саго халахетар оттаду наха. ХIанз а цIенбенна дIабаьннабац иштта бараш. Царца къовсам лоаттабе беза.

Цу тайпара къамаьлаш а деш уж шиъ «Родина» яхача кинотеатра дIатIаккхоачаш, царна хьатIаера нийсъеннача ханара цхьа кхалсаг. Цу сахьата милиционерашта хайра цхьа халахетара хоам бахьаш из йоагIилга.

— Новкъостий милиционераш!! — аьлар цо, корзагIваьннача сага оазаца. — Са лоалахочоа чухьожаш ва цхьа саг. Из малав хьожадалара шо.

Кхалсаго хьадийцар чухьожашвар граждански барзкъаш дувхаш, ше цхьаь хилар, хIаьта менна... а Милиционераша кхетадир из мала «милиционер» ва. Цу квартире дIадига тхо аьлар цар кхалсагага. Цо тиганзар царца дIаяха: ше яхьац, аьлар цо. Бакъда квартира адрес хьадийцар...

Цу фусама ниI къайла яр. Гургилг техача, наIарах хIама техача, чувитацар. Дикка ха янкха йийзар квартире дIачубовла...

ЦIен юкъе уллача метта тIа тессача гата тIа гуллъяь ядар цIагIара хIамаш, хрустальни пхьегIаш а йолаш. Царна юхе уралаттар цхьа зIамига саг. НиI хьайийлла кхалсаг йист хулаш яцар, бос дIабаха яр из. Хьо малав? аьнна шийга хьаттача, зIамигача саго аьлар: чухьажа вайта ОБХСС болхло ва. Из иштта хилар тешал деш кахьат дацар цунга.

Милиционераш цаI корага эттар, вож — наIарга. «Хьо лаьца ва» аьлар цар «чухьажа вайтачуига».

Цхьаь йисача кхалсага цIагIа чу а ваьнна, низ баьиз кхера а яь, цун хIамаш яхьа венна зуламхо дIавигар Висакаевеи Эдиловеи.

Дукха ха йоаццаш Северная яхача улица тIа ха деш вар Висакаев шийца хIаьтта милице болх бе этта къона зIамига саг Абдулхалимов Мохьмад а волаш. (Из милице болх бе Iомавеш вар Узум-Хьажа). Ах бийса яьннаяр. УлицагIа дехьеи сехьеи квартирашка цхьаннахьа а лампаш ягацар. Баьде яр улица тIа а. Дуккьал цхьан тика чу йоагача лампа сердалоно йохайора бийсан боад.

Цу моттиге кхаьчача, шин милиционера гаьннара хобелар шоашта духхьал тIабоагIа нах. Бакъда царех цхьанкха а тайпа дегабуам белга яцар, хIана аьлча «Красный молот» заводерча болхлоша смена хийца цхьа сахьат гаргга ха яьннача юкъагIа дар из. Цигара чубоагIа болхлой ба уж аьнна соцадир цар шоай дагахьа.

Духхьал хьатIабоагIаш хинна уж нах цIаьхха улица кхыча оагIон тIа баьлар. ХIаьта а дагадоха хIама дацар. «Чукхаьча хургба-кх» аьнна хийтар. Феи хIама зувши-м хила ма-везий. Из хадданза долаш ва Висакаев Узум-Хьажа. Кхы царех дегабуам ше баьбеце а, паргахьа хьожаш вар из. Ходелар цар бе цхьа йоккха хIама йоаллаш хилар. Сайцар милиционераш. Сайцар болхаш хинна нах а. Цхьа кIезига иштта ха яьккхар шиннеша а. Бе яьллар Iо а оттаяь дIахо болабелар дIаболхараш. хIаьта ераш а иштта шоаш болхаш хиннача тайпара дIаболабелар.

ВIаши къайла ма-баьллинге а, Висакева шийцарчунга аьлар.

— ХIанз вай гадоахарг тIа а даха, цар хIама Iойиллача кIийле е еза.

Иштта хьулабенна Iохайшар уж цу моттиге. Цхьа ха яьннача гIолла тIабаьхкар вожаш, шоаш аллийта гали хьа а ийца, болабелар. Цигга хьалаьцар милиционераша ши зIамига саг. Гале чу яр цар № 5 йолча гастронома чура лочкъаяь яхьа чхьагIара 18 шуша.

Висакаев нийсвеннача посте общественни порядок толхаяь, е хIама лочкъаяь саг кIалхарваргвац. ХIамах дика сакхувш ва из. Иштта вувц город Грозне Ленински райисполкома чурча гIулакхий отдела кулгалхоша шоай болхло Висакаев Узум-Хьажа.

Ер пхелагIа шу да из цу органашка болх беш вола. ЦIена гIулакх деш хьавоагIа из. Бехк баккха йиш йола цхьаккха а хIама гучадаьннадац цунгара цу хана денз. Тешшаме кхоачашду цо шийга де аьннар.

Цига балха валехьа Советски Эскаре гIулакх даь цIавена, Ведана райoнерча Ленина цIерагIча колхозе болх беш вар Висакаев. Пхе — ялх бетта цига болх беш дикача оагIорахьара гучаваьннавар из зIамига саг. ХIаьта ВЛКСМ райкома ховш дар тIема говзал Iомаярен политически кхетам эцарен оаличник а волаш эскаре гIулакх деш из чакхваьннилга. Районе дикагIчарех цхьа комсомолец лерхIар цунах райкоме. Итт класс яьккха ваьнна из зIамига саг дикача гIулакхащца белгалваьнна вар цига. ХIаьта хоам бера райкоме Грозне милице балха баха дика кагий нах эш аьнна. Иштта нийсвеннав хIанз ше волча балха тIа Узум-Хьажа.

ЦIена къахьегаш бахача наьха саг ва из. Цун да Шамал-Хьажа, цу колхозе скотник волаш болх беш ва. Нана Аймани шийн берашка хьожаш, царна нийса кхетам луш цIагIа я. Цу шинне а бизза бола заман нах хургболаш хьалкхеду шоай бераш. Узум-Хьажел зIамагIа вола Шамал-Бик хIанз, шийн воша а санна, милице болх бе вода. Из а, Узум-Хьажа санна, Советски Эскаре дика гIулакх деш чакхваьннав.

ХIаьта царел зIамагIа вола Iийса хIанз Даьхенна хьалхашкара шийн декхар кхоачашдеш эскаре гIулакх деш воалл...

Безабеннаб Узум-Хьажийна милице болх. ХIаьта, вайна ховш ма-хиллара, из аттагIчарех - бац, цига денал дола саг мара лелалургвац. Иштта денал доаллаш ва Висакаев. Практически массе а оагIорахьара хIана бац аьнна милице беш бола болх шийна бовзаш бале а, цунах кхоачамбеш вац Узум-Хьажа. Из теоретически а кийчвала дага ва советски наьха сатийна вахар лорадеча посте латта. ХIанз милице школе деша ваха кийчлуш ва Висакаев Узум-Хьажа.

Ю. ЧАХКИЕВ.

СУРТА ТIА: Висакаев Узум-Хьажа.

И. ПЛИЕВА сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ТАХАН - ВЬЕТНАМА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА ДЕЗДУ РЕСПУБЛИКА ДӀАКХАЙКАЯЬЧА ДИЙНАХЬА ДЕНЗ 33 ШУ ДИЗАРА ЦӀЕЙ

Суртaш тӀа: 1. Токарь Нгуэн Тхи Чинь ший ученицаца Нгуэн Тхи Донгаца «Камфа» яхача механически завода цехе.

2. Ханоерча кердача нах бахача микрорайонерча детсаде.

В. СОБОЛЕВА суртaш.
ТАСС фотохроника.

«ПАРГӀАТАЧА ДУНЕН» СИБАТ

ИРАЗАГА КХАЧА ГӀЕРТАРА ЙОЛА АМЕРИКАНСКИ БОКЪО

Американски индейцаша Вашингтоне кхача яь кхо эзар мильни поход КӀайча цӀен хӀама ца хозача пена тӀапийсъелар. Дж. Картера тиганзар цар викалаш тӀаэца.

Америке даим баьхача нахацара цу тайпара гӀулакхаш керда дац Кердача дунен тӀа. Даьшта — Америка йилларашта хеташ дацар нах цхьатарра болаш хьа а хиннаб, цар массане а иразага кхача бокъо а я аьнна. Цхьабакъда, ший мукъагӀа хилара Деклараце тӀа «даьша» кхыча тайпара яздаьдар, неграш шоаш хиннача бесса лаьш а болаш бита бале а. Конституци а практически наха оттаяьй. Цудухьа цхьоалагӀча статья тӀа паргӀатача наха юкъе индейций цӀи яьккхаяц. Цу гӀулакхашца уж фу хадарга я бугаш. 12 миллион хиннача индейцех хӀанз, 1975 шерарча переписах, 800 000 саг висав. Цудухьа цецвала хӀама дац КӀайча цӀенна цар оазаш ца хазар. Сов кӀезига ба уж.

Дилла а Америке баьхарий эггара къаьнагӀйола проблема я американски «демократически система» шоай оазага ладувгӀа мишта йоаккхаргъяр-хьогӀ яхар. США прессо деча тешалагӀа, индейцашта юкъера балхазал резервацешка хьежка 20 процентагара 75 процентага кхоач.

Индейций резервацеш сов гаьна я КӀайча цӀенна. Цу цӀенна ца ховш хила а мег, духхьал царна юкъера юкъ йоккха хиларах хила деза из, хӀара Ӏодаьча индейций пхе бераx кхоъ леш хилар? Ховш хургдац-теш американски индейцех 70 процент бараш кхоачам боллаш даа хӀама доацаш хилар? Мичча бесса дале а, «американски индейций Болам» яхача организаце къамал координатора Клайд Белликута хаьдда аьлар, дилла а континента тӀа баьхача наьха къовсама духьала «хаос» аьнна кодови цӀи а тилла йола программа чакхйоах ЦРУ агенташа тха лидерий даькъе, аьнна. ХӀаьта США официальни Ӏаьдалаш гӀерт индейцаш цар культурах, дыьен политически паргӀатонех юкъедисараш а дӀадаьха бита. Капитолийски гув тӀа хьожаш ба хьалха правительства индейски племенашца мел даь хинна договораш дохадарах йолча предложенега. Цу тайпара законопроект тӀаийцача, цхьан хана племенашта дӀахьожадаь хинна лаьтташ царгара дӀадаргда.

Логика дувца хӀама доацаш кхетаеш я. Нагахьа санна индеец фо доацаш вита вӀаштӀехьдаргдеце я, цунгара лаьтта хьадаккха йиш я Цудухьа тамаш е езаш хӀама дац. набахта чубоахкаш боаца индейцаш, американски обществе политически тутмакхаш шоаех лоархӀаш хилар. ХӀаьта, хӀанзарча хьалашка диллача лелха а доагӀаш, цига лелхаш дола дукхьалений таташ къахетам боаццаш сецаду федеральни боараме 70-гӀа шераш доладеннача хана Вундид-Ни (штат Къулбехьен Дакота) яхача моттиге соцадаьча бесса.

Вахара, паргӀатонна, иразага кхача гӀертара йола бокъо яха къегаш дола дешаш, театральни декараце тайпара лепаш да американски реклама сердалонна кӀал. Цхьабакъда рекламни софиташ дӀайоайича, йов цар сердал, тӀаккха маьркӀажа ханарча шоай сирача бесса а йолаш хьалхашка отт вайна «бос болча» американций граждански бокъонаш.

В. ОСТРОВСКИЙ,
АПН обозреватель.

ОККУПАНТИЙ АКХА ГӀУЛАКХАШ

Каст-каста комментареш ца эшаш хул статистика. Иштта нах лувцарах, судебни процессех, укх шера май бетта Ӏарбий патриоташта израильски оккупационни Ӏаьдалаша даьча судебни приговорех йолча вӀашагӀтехача даннеша шоаш дувц шоаех. Хеталу, израильтянаш деррига палестински халкъ решеткашта чура хьахьежийта лаьрхӀа ба аьнна.

Теркам тӀаозаш да лувцаш бола нах тӀехь-тӀехьагӀа геттара дукхагӀа хулаш боагӀаш хилари Палестински духьален болама кӀезиг-дукха а мутӀахьа хиларах шоаш дегабуам баьр чуволлаш хилари. Иордан яхача хин малхбузехьарча йистаца уллача Дженине «фу хул-мала хул а мича хов аьнна» 20 саг лаьцар. Шоаш санна бехке беш ба хьааларга хьежаш ба уж. ВӀаштӀехьдаьнадац израильски Ӏаьдалий шоаш Рамаллахера Муса аль-Убейди малагӀа зулам даьд аьнна бехке вергва дагалаца. Май бетта хьалаьца цо даь хӀама ца хиларах суд юсннаяц цунна, амма суд тӀехьаяьккхай, хӀаьта из чувоалл. ТӀехьаьккхай Наблусе дешархой группана е лаьрхӀа суд а. Царна цӀенхашттара наказанеш яра кхерам болаш да, хӀана аьлча оккупированни территоре тӀа израильтянаша лелаю аннексеи геноцидеи политикана духьалара листовкаш наха юкъе йоаржаеш хиннаб уж.

Шоай даьхе мукъаяккхара лоаттабеча къовсама юкъе хилара бехке берашта хӀамма а юхаозалуш бац оккупанташ. Дийна меллав набахта валла суд яьй Махьмуд Саркана, 23 шу яьй Камель Мухьаммед Камела. Хильми Инкаве 18 шу доаккхаргда решеткашта чухьнахьа, цун вошас Абдалла—17, кхыча патриоташта май бетта бархӀ-бархӀ шу йир чубахка.

ХӀаьта израильски набахте миштай деррига дуненна а ма хой. Дуккхача лийцача наха цига ду низаши халонаши ца лови. бӀаргса дов. къораверз. къаьстта дукха ба нерваш телха, кера лазараш хиннараш Итташ хала цамогаш бола нах практически деш цхьаккха а дарба а доацаш чубоахк.

Къаьстта «теркам» тӀабахийтаб израильски охранко кагирхошта, кхера а баь, даьй лаьтта мукъадаккха гӀертаргбоацаш уж совцабе гӀерташ. Дженини яхача городе Наджава аз-Зурейкена гӀода дукха ахча (6000 доллар) такха тӀадиллар судо школа здане тӀа палестински байракх йогӀа гӀиртӀа аьнна. Итташ бола кхувшбоагӀараши мехкарийн, 15 шу даланза дола бераш а тӀехь лийца чубоахк е судо теха гӀодаш текхаш ба демонстрацена юкъе дакъа лацар, Ӏаьдала духьале яр, наха юкъе листовкаш йоаржаяр бахьан долаш.

ХӀара деппа кхоач оккупированни Ӏарбий территоре тӀара нах лувцарах, низаш дарах, къиза судаш ярах дола хоамаш. Цхьабакъда оккупанташ тешаш латт, мелла репрессеши террори шоаш лелайой а. патриоташа еш йола духьале кӀезиг ца луш дегӀаахарах. Статистико тешалду израильски Ӏаьдалашта палестински халкъ паргӀатеи мукъалеи бахьан лоаттабеча къовсама тӀехьара даккха могарг ца хилара. Халкъ чудолла йиш яц набахтешка.

А. ОСТАЛЬСКИЙ,
ТАСС корреспондент.

КИНО КЕРДАДАРАШ

ЦХЬАНА ДОАККХ...

РЕВОЛЮЦЕ РЫЦАРА ХЕТАДУ

Ф. Э. Дзержинскех лаьца цхьана советско - польски фильм доаккхаш латт «Мосфильм» яхача киностуде. Картинана ларде улл «Горение» яха Семенов Юлиана керда роман.

— Романо тха теркам тӀаэзар, — йоах фильма режиссера Бобровский Анатоле, — бе-беча идеологей довний ирали кӀоаргали цу тӀа хоалундаь, Дзержинский шекваргвоацаш, революционни гӀулакха мутӀахьа хилар, цун ший кхел хала нийсъенна хилар хьахьекхандаь. Революционни балха тӀа чӀоагӀлу бӀухочун яр санна йола цун характер, Ӏомаду партийни кулгалхочох доахка гӀулакхаш.

Эггара хьалхара эрсий революци хилале хьалххагӀа Россе кхохкаденна лаьттача хьало а 1905 шерарча событеша шоаш а оарцагӀдоах тайп-тайпара политически низаш. Романа тӀа а сценаре тӀа а ма-ярра хьахьекхай хӀара персонажа характеристика, цун моральни политически юхь, граждански позицеш.

Кхетадеш да, романа тӀа мел язъяь событеш фильме чулаца тха вӀаштӀехьдаргдоацилга. БелгалагӀа йола массехк эпизод гойтаргъя оаха: Ӏовахьийтачара Дзержинский вадар, Кракове подпольни типографи йиллар, провокатор — паччахьа охранка агент хьагучаваккхар. Фильме ловзаш ба советски польски актераш.

XI БӀАЬШЕРЕНЕ НАЬКЪА ВАХАР

«Ленфильме» доаккхача «Ярославна, Франце паччахьа» яхача фильма тӀа беча балхаца дакъа лоац польски кинематографисташа.

Дуккхача исторически документаш тӀа ювц французски паччахьа Анна, киевски аьлан Ярослав Мудре йоӀ. Автораша дагалаьцачох, фильма тӀа дувца керттердар Францера Аннай вахар а доацаш, Киевера Париже йодаш цо баьча бӀаьхача наькъа истори хургда.

Цу хана берашха хиннача киевски аьлан йоӀах тӀехьагӀа паччахьа хургйолаш кийчъю из юкъе нийсденнача хьалаша. Цун ла безаш хул тийшаболх а, хьагӀ а, ший сакхетамагӀа цо хьатӀа ца ийца безам а. ЛоархӀаме решенеш тӀаийю цо, бӀаргагучча кхувш латташ хул из.

Фильма тӀа ба варягаш, византийцаш, французаш. Йоккха эпизод хетаяьй Франце йодача наькъа эрсий аьлан йоӀаца посольство нийсъеннача Польше хиннача событешта.

Польски паччахьа Казимирен цун сесага Доброгневай ролаш ловзаю къонача советски актриса Коренева Еленай — Аннай роль ловзаечун башха-дика партнераш а хинна дӀаэттача польски артисташа Веслав Голасен Божен Дикелен.

ЭВА ШИКУЛЬСКА — СОВЕТСКИ ФИЛЬМЕ...

«МутӀахьа веш долча ираза седкъа» яхача фильме дакъа лаьцачул тӀехьагӀа юха а советски фильме ловза йийхар йовзаш йола польски актриса Эва Шикульска. Режиссера Илья Авербаха доаккхача «Безам дӀабувцар» яхача «Ленфильма» кердача фильме керттера роль цунга еннай. Фильмага гӀолларча Эвай партнеро актера Богатырев Юре укх тайпара дувц:

— Эрсий характер, цу тӀа цун героинай яр санна йола ший тайпара, чӀоагӀа, сакъердаме характер, ловзаяр, хӀаьта нийсагӀа аьлча, хьаяр, кхыча мехкарча актрисана атта гӀулакх дац. Къахьега ловш Эва хиларах лаьца дош ца оалаш Ӏелац со. Шема-барра Ӏомабаьб цо эрсий мотт, дублерша йоацаш ловзаю ший роль. Цу тӀа а, аз белгал ма-даккхара, къамаьл де меттел, уйлае а гӀерт из эрсий меттала. Фильме керттера роль ловзаергйола актриса лохаш дукха ха яьккхай режиссера Илья Авербаха. ХӀанз бӀубенна алайиш йолаш да, цо баь из хоржам аьттув болаш ба аьнна.

...ХӀАЬТА МАРГАРИТА ВОЛОДИНА — ПОЛЬСКИ ФИЛЬМЕ

XIX-ча бӀаьшерерча польски революционни болама исторена хетадаьча «Людвиг Волынский» яхача фильме ловз йовзаш йола советски актриса Маргарита Володина. Цо ловзаер керттерча ролех цаӀ я — Поль Натали.

— Из болх сона беза а сакъердаме а ба, — йоах актрисас, — башха-динача нахаца — польски кинематографисташца хьоашал тохарахи доттагӀал тассарахи. Сценарни материало йиш хилийтар са творчески биографе чухь хӀанзалца ца хиннача тайпара йола, йизза образ (сурт-сибат) хьаоттае. Польшерча эггара прогрессивни болча деятелех цхьанне адвоката Бардовске (цун роль ловзаю Лавров Кирилла) тешшамеча доттагӀчои гӀончаси, са героино бокъонца йола трагеди лелаю. Дукхавезаш вола саг кӀалхара ваккха гӀийрта из цун валара бехке а хинна дӀаэттай, кхыде хӀама а доацаш. ЧӀоагӀа бӀу ца къожабеш болх бир аз сона боккха творчески салоӀам баь йола из роль Ӏомаеш.

Марина ИСТЮШИНА.
(АПН).

СЕНТЯБРЕРА ХАОТТАМ

Республика территоре тӀа дуккхача шерашка даьхача метеорологически земаша хьахьокхачох, укх тайпарча климатически хьалашца белгалбоал сентябрь. Бетта юкъера лаьрхӀача фегара температура (боарам) 17—18 градус хул, лоамашта юхен лоамашкеи — 13—15 градус. Эггара дукхагӀа лакхъяннача хана, дукхагӀча даькъе хьалхарча шин кӀиранна. цхьаццадолча шерашка 34—36 градусага кхоачар, хӀаьта эггара дукхагӀа лохъеннача хана — тӀеххьарча шин кӀиранна — цхьаццадолча шерашка (1956, 1973) минус 1, минус 2 градусага кхоачаш лохлора фегара температура.

Бетта юкъера лаьрхӀача 30—50 миллиметр хулар йоачаш, хӀаьта лоамашка — 60—85 миллиметр. Бетта 15 миллиметр а кхы кӀезигагӀа а йоачаш хулаш дола сентябрь беттaш 7—10 шера цкъазза доагӀа, Шин бетта боарамал совгӀа йоачаш хулаш дола сентябрь беттaш юкъера лаьрхӀача 10—15 шера цкъазза мара дагӀац.

Укх шерарча сентябре бетта юкъера лаьрхӀача фегара температура боарама гаргга хул. Хьалхарчеи шоллагӀчеи итташ деношка бийсашкара температура 11—16 градуси деношкара яр 23—28 градуси хила тарлу; тӀеххьарча итт дийнахьа бийсашка 5—10 градус, деношка 14—19 градус йӀовхалга кхоачаш Ӏолохлургъя из. Бетта юкъера лаьрхӀача 30—50 миллиметр хургъя йоачаш лоамашта юхерчеи лоамани районашка, цхьаццайолча моттигашка 50—70 миллиметр (боарама гаргга) хургъя БӀарччача бетта хувцалуш, кӀезиг-дукха морхаш а йолаш, хьалхареи шоллагӀеи итташ деношчакхдоалаш а хӀаьта иштта тӀеххьара итт ди доладеннача юххье а цхьаццайолча моттигашка ди а къувкъаш, чӀоагӀагӀа догӀаш делха тарлу. Хьалхарчеи тӀеххьарчеи итташ деношка юкъ-юкъе цхьаццайолча моттигашка дохк а доаллаш хургья. Хьалхареи шоллагӀеи итташ деношчакхдоалаш юкъ-юкъе чӀоагӀагӀа мух хьекхаргба — секунде 15—20 метр сиха.

Юртбоахама культураш чуэцараи хӀаьга бутт чакхбоалаш гурахьа дув ялаташ дӀадераи агрометеорологически хьалаш дика хургда.

Л. ТОЛСТОКОРЕНКО,
агрометгруппа инженер-агрометеоролог.

ДУНЕН ХАЛКЪИЙ МЕТТАЛА

1982 шера 7 июле Советски Союза халкъаша деззергда белгалваьнна вовзаш вола белорусски советски поэт, БССР халкъа поэт, белорусски литература классик Янка Купала ваьча дийнахьа денз 100 шу дизар.

ЮНЕСКО-с баьча соцамагӀа из юбилей белгалйоаккхаргъя деррига дунен тӀа. Из юбилей тӀакхоачаш «Мастацкая литература» яхача Мински издательства лаьрхӀад Янка Купалас язъяьча «Малаш ба уж болхараш?» (1907 ш.) яхача стихотворенена деррига дунен халкъий меттала яьча переводий книжка арахеца. Цу переводашта юкъе яхийта лаьрхӀа я гӀалгӀай меттала С. Озиева цу стихотворенена яь перевод а.

Лохе оаха кепатох из.

Янка КУПАЛА.

МАЛАШ-Б УЖ БОЛХАРАШ

Малаш-б уж болхараш, малаш-б уж болхараш,
Йоккхача тоабанца цхьан вӀашагӀкхийттараш?
— Беларусаш.

Фуд цар хьор гӀийлача, заьлзача белжаш тӀа,
Хьаллаьца гӀийлача шоагача кулгашца?
— Шоай доакъазал.

Ай, мича хьу цар из еррига доакъазал,
Хьанга дӀахьокха хьу цар иззала дозал?
— Укх дуненга.

Миллионаш бола уж сево Ӏомабаьб,
Доакъазал дӀаяхьа, сево сомабаьхаб?
— Къело, гӀейгӀо.

БӀаьшерий ханашка кӀалхьежаш баьхкача,
БӀарзача, къорача царна ловр фуд-теш?
— Шоайх нах лархӀар.

Тунгузбиев Ӏабдуллас киномеханикалла болх бу вурийттлагӀа шу да. Цу хана денз дика Ӏомабаьи лерттӀа вӀаштӀехьбаьккхаи лелабу цо из болх. Массаза а кхоачашъю план. Ах шера план Тунгузбиев Ӏабдуллас кхоачашъяьй 122 процент. Наьха хьашташ дика кхоачашде гӀерташ цо къахьегарах юртахой раьза ба цунна.

СУРТА ТӀА: Надтеречни юртарча культура ЦӀен киномеханик Тунгузбиев Ӏабдулла.

С. АСХАБОВА сурт.

● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ

ЧАКХДАЬННАД ТУРНИРА АХДАКЪА

Дунен халкъашта юкъерча шашкаех маӀа нанах ловзара мехка чемпионата ахфивал хӀанз Грозне дӀахьош я.

Ноябрь бетта Минске хургйолча финале дакъа лаца бокъо яккха вайцига баьхка ба тайп-тайпарча городашкара шашисташ, царна юкъе: гроссмейстер Н. Абациев (Москва), дунен халкъашта юкъера мастер С. Давыдов (Ташкент). 9 мастери 3 кандидати.

ХӀараваp хӀарачунца ловзара системах ловзаш ба спортсменаш, хӀанз чакхъяннай 7 тур, турнира ахдакъа да из. Шашкаш езачарна а, тха газет дешача наха а ха ловргда мишта латт шашисташта юкъера къовсам а, хьанна могаргда городе Минске хургйолча финалерча пхи моттиге ваха бокъо яккха вӀаштӀехьдаргда а аьнна.

Старт дӀайолалушше хьалхаваьлар Ижевскера спорта мастер В. Хорин. Хьалхарча кхаь туре цо яьккхар кхо очко. Цо эшабир гроссмейстер Абациев, грозненец В. Шамов, Минскера мастер В. Свинзинский. ТӀехьагӀа хиннача турашка цунна тӀехьакхийра Киевера мастер А. Безверщенко, хӀаьта 7-ча туре Хоринал хьалха а ваьлар из. Экваторе кхаьчача цу спортивни яхьа результаташ я очкош йолаш: А. Безверщенко — 5,5, В. Хорин — 5, 4,5 очкош я С. Довыдовай, Л. Слободскей; В. Звирбулис (Рига), цун мехкахо Э. Меринса — 4, В. Шамова—1,5, Д. Розыева (Ашхабад) — 1. Спортивни яхь дӀахо хьош я.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ХЬАЛХАРЧА ЛИГЕ

Самардийнахьа аргӀанара тур чакхйоаккхаш хилар мехка чемпионата хьалхарча лиге ловзаш йола командаш. Цу дийнахьа Свердловске моттигерча «Уралмаш» яхача командаца вӀашагӀкхеташ хилар «Терек» а. Из ловзар счет 1:1 а йолаш цхьанна командо совле ца йоаккхаш чакхдаьлар.

ХӀаьта цу дийнахьа хьалхарча лиге хинна кхыдола вӀашагӀкхетараш иштта чакхдаьннад:

«Кузбасс» — «Спартак» (Орджоникидзе) — 0:1, «Крылья Советов» — «Колхозчи» — 3:0, «Кубань» — «Памир» — 1:0, «Шинник» — СКА (Дона тӀара Ростов) — 0:2, «Динамо» (Ленинград) — «Торпедо» — 0:0, «Динамо» (Минск) — «Металлург» — 1:1, Жальгирис» — «Таврия» — 1:1, «Спартак» (Ивано - Франковск) — «Нистру» — 3:0, СКА (Одесса) — «Карпаты»—2:1.

ХӀанз турнирни таблице ворхӀлагӀча моттигера ялхлагӀча моттиге хьалъяьннай «Терек». АргӀанара ловзар 4-ча сентябре Кемерове моттигерча «Кузбассаца» чакхдоаккхаргда вай команда футболисташа.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

2-ча сентябре

С. М. Кирова цӀерагӀа культуран салаӀарен парк. 17.00. Музыкальни эстрада. Нохч ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. Трамвайно-троллейбусни управлене коллектива художественни самодеятельноста концерт. 16.00. Кинолекторий. «г. Грозне исторех лаьца» яха лекци. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаӀара сайре.

Химикий культура Дворец. 17.00. «Юххьанца цхьоалагӀча классе» яха утренник. 18.00. Даьшта - ноаношта йола кинолекторий, «Бер школе дахад» яха беседа.

Н. К. Крупскаяй цӀерагӀа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургья паркера аттракционаш. 17.00. Кинолекторий. Дунен халкъашта юкъерча хьалех йола лекци.

3-ча сентябре

С. М. Кирова цӀерагӀа культуран салаӀарен парк. Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Денна хетабаь дукхача наьха сакъердам. 17.00. Музыкальни страда. Нохч-ГӀалгӀай паччахьалкхен филармоне симфонически оркестра концерт. 18.00. Баьццара театр. В. И. Ленина цӀерагӀча культура Дворецa художественни самодеятельноста концерт. «XXV-ча съездо мехкдаьттан газовни промышленность дегӀаахарах» яха лекци. 19.30. Тематически кинофильмаш хьокхаргда. 19.30. Халхарий майда. Кагирхой салаӀара сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. Шахматни школа болх дӀаболабалар. 12.00. «Толстой—берашта» яха литературни ловзар. 13.00. «Хьа учебника мугӀара тӀехьашка» яха кинофестиваль. 18.00. Кагирхошта йола кинолекторий. «Къона болхлои закони» яха беседа.

Н. К. Крупскаяй цӀерагӀа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургья «Къона ленинхо» яха кинотеатр. 20.00. «Орфей» яхача эстрадни ансамбла концерт.

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

2 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — Ӏуйранара гимнастика. 8.55 — «Калинка» яхача Зуева цӀерагӀча культура ЦӀен берий хореографически ансамбла выступлени. 9.25 — «Шоана, дайноаной!». Дешара керда шу долалуш. 9.55 — «Ӏуйранара почта». Музыкальни программа. 10.25 — «Дика товараш — дукхагӀа». 10.55 — «Архитектура даькъе 1978 шерара Паччахьалкхен совгӀат даккхара». 11.25 — «Москвичка». 12.25 — «Унахцӏено» яха Ӏилман-популярни программа. 13.10 — «Спортлото» тираж. 13.25 — «Некрасова поэзе цӀей». 14.30 — Яйгача атлетниках йола Европа чемпионат. Прагера передача. 15.00— «Кхоана — мехкдаьттан газовни промышленноста болхлочун Ди». СССР газовни промышленноста министра С. А. Оруджева къамаьл. 15.15 — «Таврически бешара концерт». Ленинградера передача. 15.45 — Вьетнамски Социалистически Республика телевидене программа. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильмай программа. 18.40 хилийта». 18.55 — «БӀаргагуш дар — теша хала дар». 19.55 — «ГӀалатий комеди» яхача телевизионни художественни фильма премьера. I-ра сери. 21.00 — «Ха». 21.30 — «ГӀалатий комеди» яхача телевизионни художественни фильма премьера. 2-гӀа сери. 22.35 — Дунен волейболах йола чемпионат. 23.05 — «Сайрийнара мукъамаш». Эстрадни концерт. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

13.30 — «Дийнача сахьатех лаьца» яха Ӏилман-популярни фильм. 13.50 — Кхоана — мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Еррига союзни Ди». «Пятилетка вахте». 14.20 — Мехкдаьттан газовни болхлошта лаьрхӀа концерт. 14.55 — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Анна Каренина». Фильм-балет. 19.00 — Яйгача атлетниках йола Европа чемпионат. 19.45 — «Киноникъбара клуб». 20.15 — «Литературни дешараш». «Март—апрель». Автор — В. Кожевников. 21.00 — «Инженер Шухов» яха документальни фильм. 21.30 — А. Знаменский. «Атта командировка» яха телевизионни спектакль.

3 СЕНТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха». 8.35 — «Зарядка е дӀаотта!». 8.55 — СибарегӀен Паччахьалкхен Красноярски халхарий ансамбла концерт. 9.30 — «Гургал бетта сахьат». 10.00 — «Советски Союза гӀулакх деш ва!». 11.00 — «Фаьлг болча хьоашалгӀа». «По щучьему велению» яха художественни фильм. 12.30 — «Юртара сахьат». КПСС ЦК июльски (1978 ш.) Пленума соцамаш — вахаре! 13.30 — «Музыкальни киоск». 13.55 — Л. Н. Толстой ваь 150 шу дизарга. «Анна Каренина» яха спектакль дӀахьу Горьке цӀерагӀча СССР Московски Художественни академически театре. 16.40 — «Дуненюкъара панорама». Интервидени. 17.05 — «Тахан — мехкдаьттан газовни промышленноста болхлочун Ди». Мехкдаьтта промышленноста министра И. А. Мальцева къамаьл. 17.20 — Мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой заявках дола концерт. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Мультфильмай программа. 18.35 — «Киноникъбара клуб». 19.33 —«Советски Союз доазол араьхарча хьаьший бӀаргашца». 19.50 — «13 гӀанд» яхача телевизионни театра миниатюра. 21.00 — «Ха». 21.30— «Шоана, юртбоахама къахьегамхой!». Концерт. 22.10 — Яйгача атлетниках йола Европа чемпионат. Прагера передача. Чакхъяьлча — кердадараш.

II ПРОГРАММА

10.00 — Документальни фильмай программа. 11.15 — «Советаши вахари». 11.45 — «Ӏуйранара почта». Музыкальни программа. 12.15 — «Саг. Лаьтта. Вселенни». 13.00 — «Дийнача хӀамай дунен тӀа». 14.00 — Хоккеях йола СССР чемпионат. «Спартак» (Москва) — «Сокол» (Киев). 16.15 — «Унахцӏено». 17.00 — «Дешархо» (гӀалгӀай меттала). 17.30 — «Халкъий кхоллам» (нохчий меттала). 18.05 — «ДӀа-салелара кхерамзле». 18.35 — Яйгача атлетниках йола Европа чемпионат. Прагера передача. 19.15— «Дунен халкъий кхоллам». 19.45 — «Саги закони». 20.15 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». 20.30 — «Театральни афишана хьалхашка». 21.30 — «Вовзаш хилалаш, Балуев» яха художественни фильм.

РАДИО

2 СЕНТЯБРЬ

6.30 — КПСС ЦК июльски Пленума соцамаш — вахаре! «Дулхи шури дукхагӀа». Шелковской районера репортаж (нохчий меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.10 — Республикански газетий обзор. 7.35 — Ашараш. 8.25— «Къонал». Радиовыпуск (эрсий меттала). 10.20 — «Хаджи-Мурад» яхача Л. Н. Толстойн повеста тӀара оагӀонаш (нохчий меттала). 13.00— «Вай доттагӀа—Ӏалам» яха радиожурнал (эрсий меттала). 13.40 — «ГӀолмарзий хӀалакхилар» яха И. Ведзижева дувцар (гӀалгӀай меттала). 14.30 — «Са капитан». Аркадий Пальма яь радиоочерк (эрсий меттала). 16.00 — «Керда обрядаш — вахаре!» (нохчий меттала). 16.20 — «Вежарашка долча халкъий мукъамаш» яхача циклацара передача (гӀалгӀай меттала).

3 СЕНТЯБРЬ

7.10 — Республикански газетий обзор. 7.25 — Хоамаш. 8.25 —«Шоана дукхаеза ашараш». Концерт (эрсий меттала). 11.15 — «Халхара ашараш» (гӀалгӀай меттала). 11.30 — «Къона тӀехье» (нохчий меттала). 15.15 — «ЦӀе сийгаш» (гӀалгӀай меттала). 15.45 — «Тахан — мехкдаьттан газовни промышленноста болхлой Ди». ЦӀейна хетаяь программа (эрсий меттала). 16.30 — «Школьни глобус» яха радиовыпуск (эрсий меттала). 18.30 — «Иллеца доттагӀал долчарна» яха концерт (нохчий меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гӀоллеи Грознеи кӀезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 24—29, Грозне 26—28 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Кхоанеи ломмеи хувцалуш морхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка догӀа а делхаш. малхбузехьара секунде 7—12 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 13—18, дийнахьа 23—28 градус йӀовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гӀа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культуран отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела—3-42-28; письмой отдела—3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отдела партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности—3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем—3-74-68; бухгалтерии—2-54-30; корректорской—2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05246. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 6208.